

KÖRÖSLADÁNY
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA
LOCAL AGENDA 21
2019-2022

A programot Körösladány Város Önkormányzat Képviselő-testülete

_____ számú határozatával hagyta jóvá.

-----
jegyző

Témavezető:

.....
Ilyés Lajos
jegyző

A dokumentációt összeállították:

.....
Tóth Ferenc
műszaki ügyintéző

.....
Kovács Tibor
település menedzser

Lektorálta:

.....
Sánta János
aljegyző

Tartalom

1. BEVEZETÉS	4
2. HÁTTÉR, KÖRNYEZET, HELYZETELEMZÉS.....	9
2.1. Érintett földrajzi terület bemutatása, a terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek.....	9
2.2. A terület természeti környezete.....	10
2.3. A környezet állapota.....	18
2.3.1. Levegő.....	18
2.3.2. Felszíni és felszín alatti vizek.....	20
2.3.3. Talaj	21
2.3.4. Hulladékgazdálkodás	21
2.3.5. Zaj és rezgés elleni védelem	22
2.3.6. Környezetbiztonság.....	23
2.4. Települési környezet.....	23
2.4.1. Jellemző településszerkezet.....	23
2.4.2. Társadalmi környezet.....	26
2.4.3. Gazdasági helyzetelemzés	34
2.4.3.1. Ipar.....	34
2.4.3.2. Mezőgazdaság.....	35
2.4.3.3. Kereskedelmi szolgáltatások	35
2.4.3.4. Ipari park.....	36
2.4.3.5. Turisztika.....	36
2.4.3.6. Közlekedés	37
2.4.3.7. Infrastruktúra	37
2.4.3.8. Intézményrendszer és a fenntartható fejlődés	39
3. SWOT- analízis.....	40
4. A Fenntarthatósági Fejlődési Program célkitűzései és feladatai	45
4.1. A Fenntarthatósági Program társadalmi célkitűzései és feladatai	45
4.2. A Fenntarthatósági Program környezeti célkitűzései és feladatai	46
4.3. A Fenntarthatósági Program gazdasági célkitűzései és feladatai	51
5. MONITORING JAVASLAT	53
6. MEGVALÓSÍTÁS.....	62
6.1. Az önkormányzat szerepe a helyi fenntarthatóság megvalósításában	62
6.2. A fenntartható fejlődés érvényesítésének lépései	63
7. IRODALOMJEGYZÉK.....	66

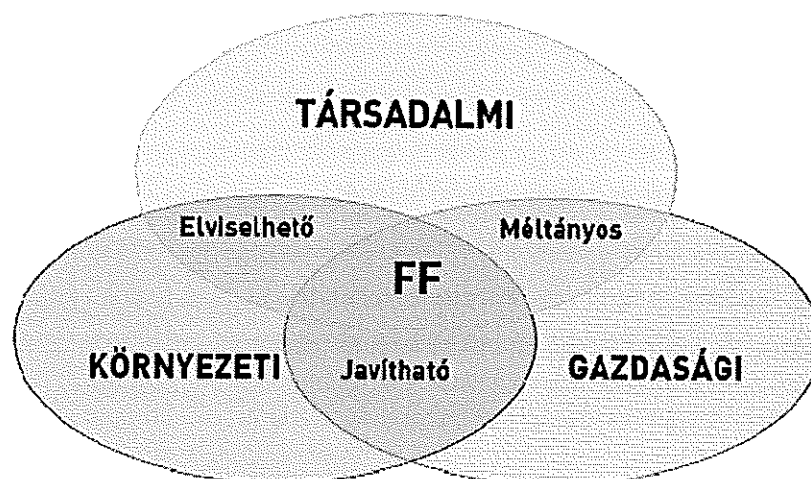
1. BEVEZETÉS

A nyolcvanas évek elején jelent meg a "fenntarthatóság" vagy a "fenntartható fejlődés" kifejezés a nemzetközi szakirodalomban.

1983-ban az ENSZ Közgyűlés határozata alapján megkezdte munkáját az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága, amelyet Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnököt vezetett. A Bizottság 1987-ben „Közös jövőnk” címmel kiadott jelentésében a gazdasági növekedés olyan új korszakának lehetőségét vázolta fel, amely a fenntartható fejlődés globális megvalósítására épít, megőrzi a természeti erőforrásokat, s amely megoldás lehetne a fejlődő országok nagy részében elhatalmasodó szegénység leküzdésére is.

A jelentés nagyon röviden és tömören határozta meg a fenntartható fejlődés fogalmát: "a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket."

A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális (társadalmi), a gazdasági és a környezeti pillérek és mindhárom együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődés, mint általános stratégiai cél "bevonult" a nemzetközi konferenciák, szervezetek dokumentumaiba és a nemzeti kormányok cselekvési programjaiba.

A Fenntartható Fejlődés alappillérei

A fejlődés alapvető célja tehát a szociális jólét, a méltányos életfeltételek lehetőségének biztosítása mindenki és egyaránt a jelenlegi és a jövőbeli nemzedékek számára, ami csak úgy lehetséges, ha közben fenntartható módon hasznosítjuk a természeti erőforrásokat, elkerüljük a káros hatásokat, és különösen a környezet állapotában bekövetkező visszafordíthatatlan változásokat.

A Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata megfogalmazásában: "A fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk

számára történő megőrzésével egyidejűleg." (Átmenet a fenntarthatóság felé; Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata, Tokió, 2000).

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt. 1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Local Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja. Ezzel a modellel a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A Magyar Köztársaság Kormánya 2007. június 29-én elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiát és a hozzá kapcsolódó Tagállami jelentést az Európai Unió megújított fenntartható fejlődési stratégiájának végrehajtásáról. Ebben a Magyar Kormány, tárcaközi egyeztetéseket követően, megfogalmazta az országos léptékű tennivalókat. A dokumentum mindenekelőtt pontosan meghatározta a fenntartható fejlődés fogalmát:

„A fenntartható fejlődés a tágran értelmezett életminőség javulását szolgálja, amely nem szűkíthető le az anyagi jólétre, hanem magában foglalja a környezet minőségét, a demokratikus jogok érvényesülését, a természeti erőforrásokhoz valamint a társadalom nyújtotta szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférést, a teljes testi, lelki egészséget, a szabadidőt, a biztonságot is. A társadalmi jólét a környezetminőség és a társadalmat alkotók életminőségének együttes megnyilvánulása.

A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel és a társadalmi igazságossággal, esélyegyenlőséggel.

A természeti erőforrások vonatkozásában ez azt jelenti, hogy hosszú távon a természeti környezet eltartó-képességével összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni; a környezet eltartó képessége egyben az igények kielégítésének korlátja is. Ennek megfelelően van szükség a természeti erőforrások fenntartható használatára, amelynek megvalósításához a társadalom környezet-tudatos és környezet-etikus magatartása szükséges. Ennek a megvalósulásához szükséges, hogy a jövő nemzedékének szakmailag megalapozott, megfelelően előkészített környezettudatos nevelése a családban és az oktatás valamennyi területén nagyobb teret kapjon.

A fenntarthatóság elvei szerint élő társadalomban többek között érvényesül a szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az életminőség folytonos javítására való törekvés. E cél elérése érdekében olyan erkölcsi normarendszert szükséges a társadalom tagjai felé közvetíteni, amely ezeket a folyamatokat támogatja, illetve elősegíti.

A méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség, jólét biztosítását kifejező célkitűzés mindenkire – a jövő nemzedékekre is – vonatkozik. A fenntartható fejlődés tehát elismeri és céljának tekinti az egymást követő nemzedékek megfelelő életminőséghez való egyenlő jogának biztosítását, s az ezzel összefüggésben álló köteleességek teljesítését. A fenntartható fejlődés tehát olyan fejlődés, amely lehetővé teszi a jelen generációk szükségleteinek kielégítését úgy, hogy ez nem veszélyezteti a jövő generációk azon lehetőségét, hogy szükségleteiket kielégítsék.

A jelenlegi társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve hatásaik jelentős részben ellentétesek a fenntartható fejlődés követelményeivel. E trendek ismeretében elkerülhetetlen egy olyan fejlődési pályára való áttérés, amely hosszú távon biztosítja a társadalmak és köztük a magyar társadalom fenntartható fejlődését.”

LOCAL AGENDA 21

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

Az említett fenntartható fejlődés nemzeti stratégia globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

A program felépítése a következő részekből tevődik össze:

1. Helyzetelemzés: a LA21 program bemutatása, a Város bemutatása (földrajzi, történeti természeti, környezeti, infrastrukturális, társadalmi és gazdasági helyzetének áttekintésével).
2. Helyzetértékelés, a tapasztalatok kiértékelése, SWOT analízis.
3. Kérdőív kiértékelés
4. Stratégia: fenntarthatósági célok megfogalmazása, prioritás sorrendjének meghatározása és a várható hatások megfogalmazása.
5. Megvalósítás: a LA21 3 fő pillérét figyelembe véve a célok megvalósítására vonatkozó programok, részprogramok meghatározása
6. Monitoring: célok és indikátorok meghatározása a fejlesztések tükrében 20 éves időtartamra.

A Local Agenda 21 megvalósításának lépései

1. *Külföldi és hazai példák feltárása, az LA 21 folyamat eddigi eredményeinek értékelése*
  - A Local Agenda 21 lépéseinek, eszközeinek meghatározása
2. *Jogi, társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetelemzés*
  - Az LA21 jogszabályi háttérének feltárása és más tervekhez, dokumentumokhoz való kapcsolódásának (illeszkedésének) vizsgálata.
  - A Város gazdasági, társadalmi és környezeti állapotának, folyamatainak elemzése statisztikai adatok segítségével.
  - A fenntarthatósággal, ezen belül a környezetvédelemmel, a közvetlen környezettel kapcsolatos kérdőíves kutatás elvégzése.
  - A statisztikai indikátorok kiválasztása a változások követéséhez.
3. *Partnerség, bevonás*
  - A lakosság, valamint a szakmai és civil szervezetek bevonása a programba, konzultációk lefolytatása és további információ, adatgyűjtés, kérdőív módszerrel.
4. *Stratégiai csoport felállítása*
  - A helyi önkormányzati döntéshozókból, szakmai szervezetek és az oktatási intézmények képviselőiből, valamint a LA 21 folyamatot vezető szervezet tagjaiból álló stratégiai csoport megalakítása.
5. *Akciótervezés*
  - A stratégiai dokumentum részét képező akciók pontos meghatározása.
  - A tervezés felügyelete, koordinációja.
  - A korábbi ágazati tervek beépítése a LA 21 folyamatba.
6. *Kommunikáció*
  - Az interneten, valamint a helyi nyomtatott sajtón keresztül történő kommunikáció.
  - A lakosság valamint a szakmai, civil szervezetek visszajelzésének megfelelő fogadása.
7. *Végtermék*
  - A gyakorlatban kettős végtermékről beszélhetünk. Egyrészt létrejön egy stratégiai dokumentum, ami a helyzetelemzés mellett tartalmazza a stratégiai akciókat, és konkrét javaslatokat tesz, lépéseket fogalmaz meg a Város hosszú távú, fenntarthatóság felé mutató működésére. Másrészt a feljebb ismertetett lépések megfelelő koordináció esetén egy folyamatot indítanak el, ami a környezettudatosság növelésében, a lakossági és intézményi (pl. vállalati, önkormányzati) döntésekben jelenik meg.
8. *Monitoring*
  - Mivel egy hosszú távú folyamat elindításáról van szó, ezért a LA 21 megalapozását és a stratégiai dokumentum létrejöttét követően is komoly szükség van a Local Agenda 21 folyamat működésének nyomon követésére. A monitoring csoport felállítása a stratégiai csoportban helyet kapó intézményi képviselők feladata.

A Local Agenda 21 program fő területei:

- a helyi közösségi humán és intézményi kapacitások fejlesztése

- a helyi és a regionális fenntarthatósági programok kidolgozásához és végrehajtásához nyújtott segítség
- a környezeti döntésekben való lakossági részvétel előmozdítása és ezzel a demokrácia erősítése
- a helyi és a regionális környezetpolitika számára kedvező jogi és gazdasági környezet kialakítása

Körösladány Fenntartható Fejlődésének Programja (FFP)

A társadalom-környezet-gazdaság komplex rendszerének elemzését és a fenntartható fejlődés elérését szolgáló cél- és eszközrendszer foglalja magában. A fenntartható fejlődés megvalósítása csak úgy lehetséges, ha a fenti rendszerek állapotával, kölcsönhatásaival tisztában vagyunk, és megtesszük azokat a Fenntartható Fejlődés Programban megfogalmazott lépéseket, melyek szükségesek a folytonos szociális jólét eléréséhez környezetünk állapotának veszélyeztetése nélkül.

A FFP legteljesebb értelmezése szerint a FFP maga a gondolkodásmód, gazdálkodási mód, életforma és politikai kultúra, amelyet a fenntartható fejlődés elve hat át.

Ki kell emelni, hogy a sikeres megvalósítás csak az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők bevonásával, aktív részvételével lehetséges. Jelentősen segítheti vagy gátolhatja azonban a folyamatot a nemzeti kormányzat és az Európai Unió hozzáállása is (jogszabályi és pénzügyi feltételek biztosítása stb.).

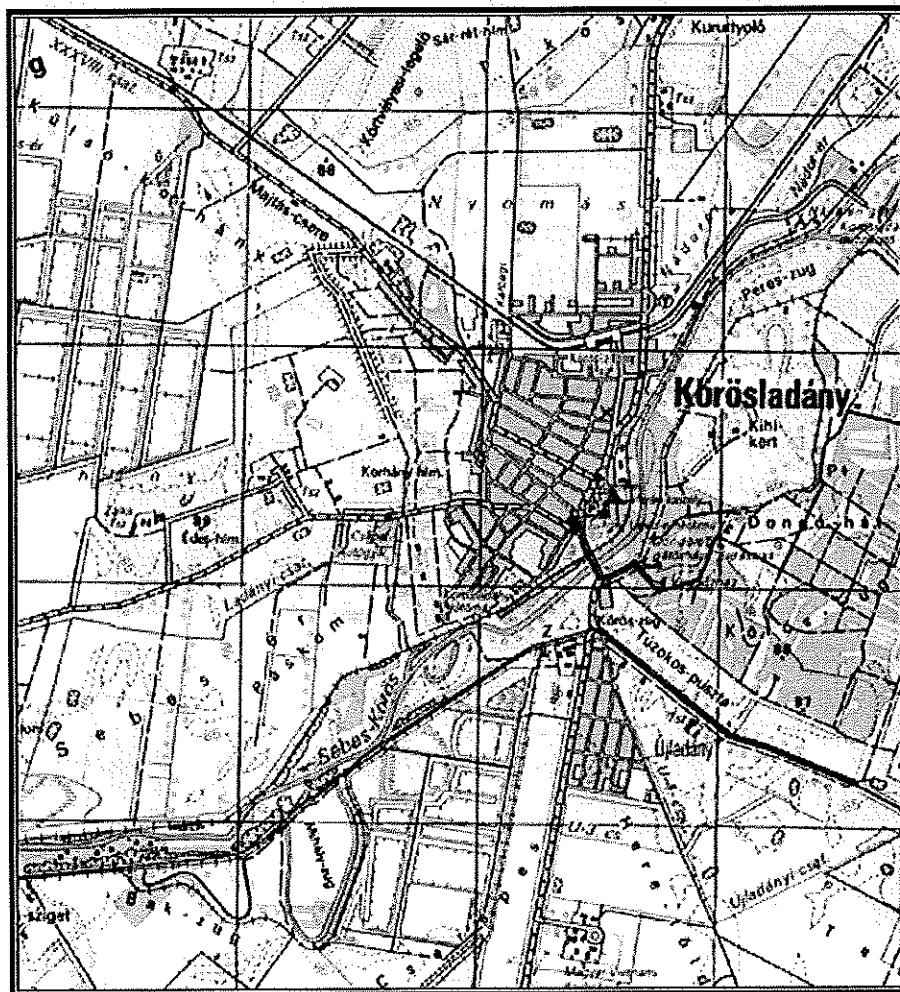
Hangsúlyozzuk, hogy a FFP fő célkitűzésének eléréséhez (a fenntartható fejlődés helyi szintű megvalósításához) kiemelten fontos a dokumentum rendszeres aktualizálása, frissítése, mivel a környezeti, társadalmi és gazdasági környezet folytonosan változik.

Az FFP illeszkedik a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiának és az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiájának jelenlegi kereteihez. A dokumentum összhangban van Körösladány Város Környezetvédelmi Programjával és Esélyegyenlőségi Programjával.

2. HÁTTÉR, KÖRNYEZET, HELYZETELEMZÉS

2.1. Érintett földrajzi terület bemutatása, a terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek

Körösladány Kelet-Magyarország északi és déli részét összekötő 47-es főút, kb. félúton Szeged és Debrecen között a Sebes-Körös találkozásánál, Békés megye északi részén fekszik, Békéscsabától ~40 km-re, az országhatártól ~50 km-re.

Körösladány közigazgatási területét Szeghalom, Békéscsaba, Mezőberény, Köröstarcsa, Gyomaendrőd, és Dégványa települések határolják.

A település szerkezetének meghatározó elemei, a Sebes-Körös, illetve a 47-es főút. Körösladány belterülete térben két jól elkülöníthető részre oszlik, melyet a Sebes-Körösön átívelő híd kapcsol össze. Az egyik a folyó jobb partja mellett elterül, a másik pedig a folyó bal partja mellett található Újladányi rész.

Körösladány közigazgatási területe:	12 387 ha	
Belterület nagysága: Ebből: - Lakóterület:	474	33
- Településközpont vegyes terület:		7 ha
- Kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági terület:	16,4	ha
- Egyéb terület:	24,1	ha
		96.5 ha
Külterület nagysága:	11 913 ha	

Körösladány közigazgatási területe	12 387 ha
Belterület nagysága: Ebből:	474 ha
- Lakóterület:	337 ha
- Településközpont vegyes terület:	16.4 ha
- Kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági terület:	21.4 ha
- Egyéb terület	96.5 ha
Külterület nagysága:	11 913 ha

(Forrás: Településrendezési terv 2007)

2.2. A terület természeti környezete

Körösladány város természetföldrajzi szempontból az Alföldön a Hortobágy-Berettyó-Körösök közötti síkság déli-keleti szélén helyezkedik el.

Domborzati viszonyok

A terület mintegy 83 és 86,5 mBf közötti magasságú tökéletes síkság. A domborzat vertikálisan gyengén tagolt, az átlagos relatív relief $1,5 \text{ m/km}^2$. Az ártéri szintű részek morotva- és mederroncok hálózatával és elgátolással keletkezett mocsár- és lápmaradványokkal borítottak. A felszín D-ről É-ra lejt. Ez a jelenség a felszínfejlődéssel együtt járó süllyedés és az egyenetlen folyóvízfeltöltés következménye. A kiegyenlített felszínen elsősorban a folyóvízi felárkítások jelentenek észrevehető szintkülönbséget. A terepmélyedések formáinál általában a régi folyóvölgyek elhagyott és részben feltöltődött medernyomait ismerhetjük fel. Míg a Körösök közén a terepmélyedések vonalai összekuszált folyóvízhálózatra utalnak - ahol még a szabályozás előtt a felszíni vízfolyások meder nélküliek voltak - addig a hátságok és annak peremén a folyók lineáris eróziós tevékenységükkel

munkálták ki a felszínt. Itt túlfejlődött, nagy folyómeanderek, lefűzött morotvák keletkeztek, amelyeknek maradóformái jelenleg is megtalálhatók.

Felszín-alaktanilag holocén süllýedékből és egy jelentősen kierodált pleisztocénkori hátsági lejtőterületből áll. A tökéletes síksággá feltöltődött régi folyómeder térszínén napjainkban egyáltalán nem jelölhető ki az ősi folyóhálózat képe.

Geológiai viszonyok

A paleozoós alaphegység igen nagy mélységben helyezkedik el, amit a geofizikai mérések 3200-4000 m mélységben mutattak ki. A terület kőzettani szempontból a nagyobb részben a Bihari autochthonhoz, kisebb részben D-en pedig a Kodru takarórendszer Dumravica takarójához tartozik. Anyagát tekintve döntően gneisz, de gyakoriak az amfibolitok és a csillámpalák, illetve keverékkőzetek (migmatitok). A Mezozoós képződmények kőzetanyaga triász dolomit, mészkő, kvarchomokkő, jura korú sötétszürke agyag, agyagmárga, homokkő, mészkő, valamint kréta korú üledékek, homokkő, mészkő, agyagmárga és breccsa rétegek.

A Kainozoikum paleogén homokkő, agyagmárga rétegei hiányoznak a területen. A miocén is csak kis vastagságú homokkő breccsa, konglomerátum, márga, mészkő és riolit tufa rétegekként mutatható ki. A medence feltöltődése zömmel a neogén második felében történt. A pliocénben a pannóniai tenger, majd beltó üledékei halmozódtak fel nagy vastagságban. Az alsó-pannon korszakban kemény márgák és homokkövek, a felső-pannonban homok-, agyag- és agyagmárga rétegek rakódtak le váltakozva. Az alsó-pannon üledékek ellaposodva, kiegyenlítve követik a neogén medencealjzat felszínét. A felső-pannóniai üledékösszlet általában vastag, világosszürke, kékesszürke homokkőpados rétegsorral kezdődik (Törteli Homokkő Tagozat). Ez a legjobb hévíztároló szint.

Az előbbi homokkő összletre, vékonypados homok és agyag, sűrűn váltakozó összlete következik, majd a felső-pliocén (levantei) Tarka Agyag Tagozat, mely folyóvízi, ártéri, mocsári, tavi és szárazföldi üledék. A felső-pannóniai rétegek talpa lemegegy 2200 m mélységig, míg az alsó-pannóniai rétegek aljának mélysége a 4000 m-t is elérheti.

Kőzettani alapon, a felső-pannóniai rétegeket lezáró, levantei tarka agyagos rétegösszlet fölött vonható meg, a negyedkori rétegek alsó határa. Ez a kőzettani határ sok esetben kimutatható és vízföldtani szempontból fontos, mert a víznyerés szempontjából meddő, tarka agyagos rétegösszletet és a porózus, vízáadó rétegekben gazdag, legfelső rétegösszletet választja el egymástól.

A negyedkori folyóvízi rétegek nem mindenütt különíthetők el a pliocén rétegektől, mert kőzetanilag ezeken a helyeken alig észrevehető a változás. Az átmeneti réteg a már leírt levantei tarka agyagos rétegösszlet. A pleisztocén rétegek az eléggé kiegyenlített felszínű beltó aljára üledtek le. Ez a folyóvízi feltöltés szintén elegyengető jellegű volt. Így jött létre a Körösök köze, egy lapos árvízjárta, sokszor évtizedekre, évszázadokra vízzel borított mélysíkság. A területre lépő vízfolyások a saját törvényszerűségük, illetve a földkéreg enyhe mozgásainak következtében bejárták a területet és hordalékukat nagy vastagságban terítették el.

A régi folyókat, patakot szétromyolódott teraszdarabkák jelzik. Kőzetanyagukat tekintve finomszemű, iszapos, agyagos, löszös homokok. A felszínen mocsári lösz, vízi lösz kisebb foltjait találjuk helyenként, a pleisztocén térszín maradványaként. Ezek lefelé rendszerint löszös homokba, homokba mennek át, de gyakorta agyagos képződményeken ülnek.

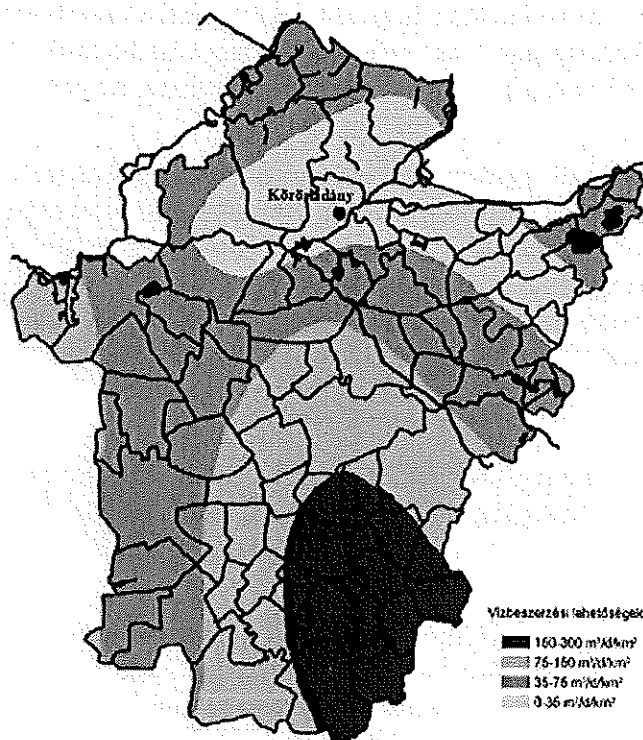
Hidrogeológia és vízrajzi viszonyok

A vizsgált terület vízföldtani szempontból a Körös-Berettyó süllýedékterületre esik.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról" szóló többszörösen módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján a felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, érzékeny, kevésbé érzékeny, valamint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen lévő településeket tartalmazza. A fenti rendelet melléklete alapján Körösladány Város az érzékeny települések közé tartozik.

A település teljes közigazgatási területe a felszín alatti víz szempontjából, „B” érzékeny területnek minősül a vonatkozó jogszabály szerint.

Békés megye felszín alatti vízkészlete

Felszíni vizek

A terület folyóvizekkel, holtmedrekkel és csatornákkal sűrűn behálózott. Körösladány legjelentősebb vízfolyása a Sebes-Körös.

Sebes-Körös

A Meszes hegység és a Gyalui havasok között ered, teljes vízgyűjtője a Berettyó nélkül 3.024 km², hossza 209,200 fkm. A folyó 58,560 fkmhosszon, magyar területen folyik. Magyarországi vízgyűjtőjének területe 575 km², Romániai vízgyűjtőterülete 2.449 km². A magyarországi folyószakaszon a keskeny, minimálisan 120 m szélességű hullámtérben nehéz a középvízi meder stabilizálása. A meder állandósítása érdekében 80 db partvédőmű, és 46 db egyéb szabályozási mű épült meg.

Az árvízi biztonság fokozása érdekében magyar területen megépült a Mérgesi árvízi szükségtározó.

Körösladány település közigazgatási területén KÖR-KÖVIZIG (Gyula) kezelésű és Körös-Berettyói VGT. (Békés) csatornák találhatók.

A folyókat főleg a kora nyári esőzések duzzasztják meg, a csatornák viszont hóolvadáskor vezetnek nagyobb vízhozamokat. Az év második felében a kisvizek uralkodnak. A vízminőség a Sebes-Körösön II. a csatornáké III. osztályú.

Árvízvédelmi helyzet

A település közvetlenül a Sebes-Körös folyó mellett található, a „települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján „B” jelű, mely közepesen veszélyeztetettnek minősül. Az árvizek rendszerint a hóolvadással állnak kapcsolatban. Az árvízvédelmi töltések agyagtalajok felhasználásával épültek, homogén töltésszakaszok csak elvétve akadnak. A folyamatos fejlesztés szerkezetessé tette a töltéseket. Az előírt méretre való kiépítést folyamatosan végezi a Vízügyi Igazgatóság.

240/2000. (XII.23.) Korm. Rendelet alapján Körösladány városnem tartozik az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területét kijelölő települések közé.

Éghajlati viszonyok

Az éghajlat mérsékelten meleg száraz. A napsütéses órák évi összege 2000, nyáron kb. 810 órát, télen mintegy 190 órát süt a nap. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C, a vegetációs időszak átlaghőmérséklete pedig 17,0-17,2 C. A napi középhőmérséklet 194-195 napon keresztül 10°C fölé van, a tavaszi határnap április 9., az őszi okt. 20-21. Fagymentes időszak DK-en kb. 186 nap, az utolsó tavaszi fagy egy-két nappal ápr. 15 után, az első őszi fagy okt. 19-20-án jelentkezik. A terület középső részén a fagymentes időszak 188 nap, a tavaszi-őszi határnapok ápr. 15 előtt várhatóak, az első őszi pedig okt. 22-23-án. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,5-34,7 C, a minimumoké -17,0 C körüli.

A leggyakoribb szélirány az É-i, és D-i, de a terület ÉNy-i részein nagy az ÉK-i szél aránya is. Az átlagos szélsébség 2,5-3,0 m/s között van. Az ariditási index 1,28-1,35. A kis vízigényű kultúrák számára megfelelő az éghajlat.

A vizsgált terület hazánk szárazabb területei közé tartozik, az évi és a vegetációs időszaki csapadékösszeg 520-550 mm, ill. több, mint 320-330. A csapadék időbeli eloszlása egyenlőtlen. Gyakori a nyári időszakban kialakuló zápor és zivatar tevékenység. A legszárazabb hónap a február, a legcsapadékosabb pedig általában a június.

A hótakaró általában december első dekádjában alakul ki, és legkésőbb március utolsó dekádjában tűnik el. A hótakarós napok évi átlaga 31 nap, de lehet csupán 2-3 és lehet közel 100 nap is. A hó vastagsága ritkán éri el a 30 cm-t, erős szél esetén azonban tartós hófúvásos felhalmozódások is előfordulhatnak.

A vízfelszín két egymást követő, napi -5°C körüli léghőmérséklet mellett már jegesedik. A jégtakaró vastagsága és tartóssága sok tényező függvénye. A folyókon a jégfelület alatt kásajég is keletkezhet. A jégen, valamint az erősen zajló folyók partján való munkavégzés különös elővigyázatosságot követel.

Természeti értékek

Élővilág

A természeti adottságokra, a táji értékekre vonatkozó vizsgálatok szerint Körösladány Város külterületén az egykori élőhelyek gazdag élővilágát őrző, szigetszerűen elhelyezkedő, maradvány gyepterületek, erdőfoltok, vízállások, holtágak találhatóak.

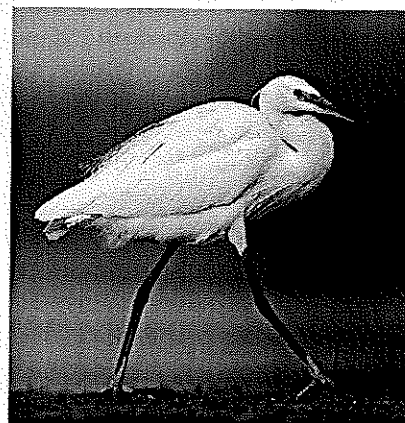
A település környéke otthont ad egy kis vegyes gémtelepnek, amelynek megóvása az alábbi fajok életközösségét védi:

- Kis kócsag (*Egretta garzetta*)

Kép forrása:

http://www.cusufai.it/om/om06_CA/slides/Garzetta%20%20%28%20Egretta%20garzetta%20%29%202.html

- Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
- Üstökösgém (*Ardeolaralloides*)
- Szürke gém (*Ardeacinerea*)

További védett fajok:

A helyi védettségű természeti területeken lévő természeti értékek az alábbiak:

- Sziki erdőpuszta-rét társulás (*Peucedano-Asteretumsediflii*)
- Sziki kocsord (*Peucedano-officinale*)
- Pettyegedett őszirózsa (*Astersedifoliussubsp. sedifolius*)
- Nyúlánk sárga rózsza (*Ornithogalumpyramidale*)
- Magyar szegfű (*dianthusgigantheiformissubsp. pontederiae*)
- Kacstalan lednek (*Lathyrusnissolia*)
- Nagy szikibagoly (*Gortynaborelilunata*)

A térség külterületén nagy arányban vannak jelen a mezőgazdasági művelésbe vont területek, s közöttük szinte mozaikként húzódnak meg a gazdag természeti értékekkel bíró gyepterületek. Izolátumként lehetnek jelen az évszázados kialakulású pusztai élőhelyek, melyek az ország legjellemzőbb és legfontosabb másodlagos élőhelytípusai ebben a térségben.

Érzékeny természeti területek

Körösladány közigazgatási területének ÉNy-i része az un. Dévaványa környéke kiemelten fontos Érzékeny Természeti Terület-be, míg DK-i része az un. Vésztfő-Szeghalom környéke fontos Érzékeny Természeti Terület-be esik (2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet).

Védett természeti terület védőövezete

A védett természeti terület védőövezetének feladata a védett és nem védett területek elválasztása, átmenet biztosítása a két területhasználat között. A Békéscsaba városi önkormányzat országos védelem alatt álló területeinek védőövezete Körösladány közigazgatási területének DK-i határán húzódik.

Ökológiai folyosók

A Békés Megyei Területrendezési terv szerint folytonos ökológiai folyosóként nyilvántartott terület a Büngösd-Csatorna, a Sebes-Körös ártere és a Hármaskörös ártere, az előbbi terv megszakított ökológiai folyosónak nyilvánította a Bikeri-határrészt, a Sima-sziget határrészt, a Titkos-határrészt és a Túzokos-határrészt.

Természetvédelmi területek

Körösladány közigazgatási területének ÉNy-i része az un. Dévaványa környéke kiemelten fontos Érzékeny Természeti Terület-be, míg DK-i része az un. Vésztfő-Szeghalom környéke fontos Érzékeny Természeti Terület-be esik 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet alapján. A település környékén található természetvédelmi területeket az 5.17. sz. melléklet mutatja be.

Natura 2000 területek

Az Európai Unió csatlakozással Magyarországra is kötelezőek lettek az Unió irányelvek, így Magyarországon is megtörténtek már az Unió listákon szereplő növény- és állatfajok, illetve élőhelyek előfordulásának vizsgálatai. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Korm. rendelet, ill. a KMNPI adatszolgáltatása alapján Körösladány közigazgatási területét mind a különleges madárvédelmi területek, mind a különleges természetmegőrzési területek érintik. A település környékén található Natura 2000 területeket az 5.16. sz. melléklet mutatja be.

Potenciális természeti területek

Természetvédelmi oltalom alatt nem állnak, de természetvédelem szempontjából értékes területek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban Természetvédelmi törvény) értelmében az illetékes természetvédelmi hatóság (Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság) által kijelölt, potenciális természeti területnek minősülő erdő-, gyepterületek és vizes élőhelyek. A természeti értékek gazdag tárházát az egykori folyóhálózat vizes élőhelyeinek maradványai, a mélyebb fekvésű területek természetközeli erdő- és gyepterületei, valamint a szikes puszták növényvilágai és az ezeken élő állatvilág jelentik. Az egykori gazdag növényvilág hírhírdőinek tekinthető természeti területek az intenzíven művelt szántóföldek közé ékelődve, mozaikszerűen maradtak fenn. A fennmaradást annak köszönhetik, hogy ezek a területek általában a szántóföldi gazdálkodást megnehezítő, kedvezőtlen talaj- (szikes talaj) vagy vízrajzi adottságokkal (vízállásos terület) rendelkező területek, ezért a szántók térhódításának nem estek áldozatul. Sajnos a területeket szigetszerű elhelyezkedésük, kis méretük miatt jelentős zavarás éri, ezért állapotuk veszélyeztetett, megőrzésük azonban különösen fontos, hiszen egyrészt változatossá teszik a hatalmas összefüggő szántóterületeket, másrészt, mint táplálkozó és fészkelő helyek, a térség zöld folyosó hálózatának fontos részei.

Védett természeti területek védőövezete.

A védett természeti terület védőövezetének feladata a védett és nem védett területek elválasztása, átmenet biztosítása a két területhasználat között. A Békéscsaba városi országos védelem alatt álló területeinek védőövezete Körösladány közigazgatási területének DK-i határán húzódik.

Ökológiai folyosók:

A Békés Megyei Területrendezési terv szerint folytonos ökológiai folyosóként nyilvántartott terület a Büngösi-csatorna, a Sebes-Körös ártere és a Hármaskörös ártere, az előbbi terv megszakított ökológiai folyosónak nyilvánította a Bikeri-határrészt, a Sima-sziget határrészt, a Titkos-határrészt és a Túzokos-határrészt.

Táji értékek:

Táji értékeknek tekintjük a természet-társadalom kapcsolatrendszerében kialakult tájalkotó elemeket. Táji értékek közé a közigazgatási területen található, a régi korok emlékét idéző kunhalmokat és a Körösladány Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2002 (IX.17.) sz. rendelet 4. sz. melléklete szerint egyedi tájértékké nyilvánított elemeket soroltuk.

Kunhalmok

Körösladány közigazgatási területén – a KMNP Igazgatóság adatszolgáltatása alapján - számos kunhalom található. Sajnos legtöbbjük erősen beszántott, mindössze néhány méteres kiemelkedésük jelzi jelenlétüket. Bár a kunhalmok jegyzéke még nem készült el, a Természetvédelmi törvény erejénél fogva a település közigazgatási területén található kunhalmok *országos jelentőségű védettséget* élveznek.

A kunhalmok a legrégebbi ember alkotta kultúrtörténeti emlékeink. Az Alföld e sajátos tájképi elemei olyan kúp vagy félgömb alakú képződmények, melyek legtöbbször víz mellett, de vízmentes helyen épültek és temetkezési helyként, településhelyként, őrhelyként vagy határjelzőként szolgáltak. Ezen kívül minden korban betöltöttek valamilyen szerepet, ma például az egyik legpontosabb földmérési pontok.

Körösladány Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2002 (IX.17.) sz. rendeletének 4. sz. melléklete szerint egyedi tájértékké nyilvánított elemek az alábbiak:

- Petőfi tér (hrsz.: 664): 6 db japánakác (*Sophorajaponica*), 1 db vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*),
- Polgármesteri Hivatal kertje (hrsz.: 1): 4 db japánakác (*Sophorajaponica*),
- Református templom kertje (hrsz.: 463): 3 db ezüstfenyő (*Picea pungens*), 2 db selyemfenyő (*Pinus strobus*),
- A Római Katolikus Templom (hrsz.: 1878) kertjében található sírok: Dr. gróf Almásy Imre (1869-1929), gr. Almásy Imréné gr. Wesselényi Kornélia (1870)1962, gr. Almásy Dénes (1892-1972) és Merán János (-1999),
- Sebes-Körös valamikori medre,
- a régi medret kísérő rézsú

Holtágak

Folyáséri-Holt -Körös

Sebes -Körös jobb parti, mentett oldali, torkolat közeli holtág, Körösladány és Köröstarcsa területén. Hossza 1,7 km, átlagos szélessége 30 m, átlagos vízmélysége 1,5 m, területe 5 ha, víztérfogata 75 ezer m³. Tájéki és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

Vámoszugi-Holt-Körös

Sebes -Körös bal parti, mentett oldali holtág, Körösladány és Köröstarcsa területén. Hossza 1,4 km, átlagos szélessége 45 m, átlagos vízmélysége 1 m, területe 6 ha, víztérfogata 75 ezer m³. Tájéki és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

Gerzonzugi-Holt -Körös

Sebes -Körös bal parti, mentett oldali holtág, Körösladány és Köröstarcsa területén. Hossza 1,5 km, átlagos szélessége 35 m, átlagos vízmélysége 1 m, területe 5 ha, víztérfogata 50 ezer m³. Tájéki és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

Kisasszonyzugi-Holt -Körös

Sebes -Körös jobb parti, mentett oldali holtág, Körösladány és Köröstarcsa területén. Hossza 700 m, átlagos szélessége 70 m, átlagos vízmélysége 0,8 m, területe 5 ha, víztérfogata 40 ezer m³. Tájéki és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

Bakzugi-Holt -Körös

Sebes -Körös bal parti, mentett oldali holtág, Körösladány és Köröstarcsa területén. Hossza 1,5 km, átlagos szélessége 35 m, átlagos vízmélysége 0,5 m, területe 5 ha, víztérfogata 25 ezer m³. Tájéki és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

Mihályzugi-Holt -Körös

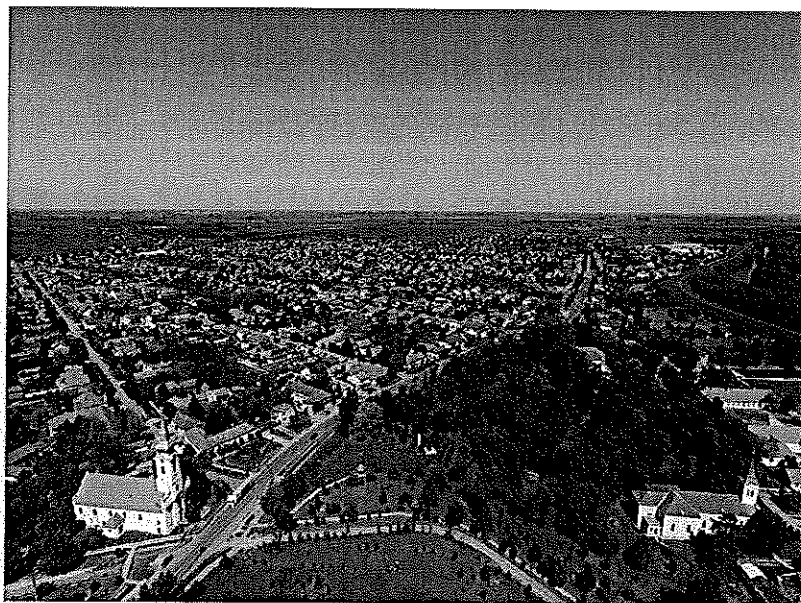
Sebes -Körös bal parti, mentett oldali holtág, Körösladány és Köröstarcsa területén. Hossza 0,9 km, átlagos szélessége 55 m, átlagos vízmélysége 1 m, területe 5 ha, víztérfogata 50 ezer m³. Tájéki és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

Egyedi tájértékek

Körösladány Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2002 (IX.17.) sz. rendeletének 4. sz. melléklete szerint egyedi tájértékké nyilvánított elemek az alábbiak:

- Petőfi tér (hrsz.: 664): 6 db japánakác (Sophorajaponica), 1 db vadgesztenye (Aesculushippocastanum),
- Polgármesteri Hivatal kertje (hrsz.: 1): 4 db japánakác (Sophorajaponica),
- Református templom kertje (hrsz.: 463): 3 db ezüsfenyő (Piceapungens), 2 db selyemfenyő (Pinusstrobus),
- A Római Katolikus Templom (hrsz.: 1878) kertjében található sírok: Dr. gróf Almásy Imre (1869-1929), gr. Almásy Imréné gr. Wesselényi Kornélia (1870)1962 , gr. Almásy Dénes (1892-1972) és Merán János (-1999),
- Sebes-Körös valamikori medre, a régi medret kísérő rézsú.

2.3.A környezet állapota

A környezet állapotának az elmúlt néhány évtizedben tapasztalható változása Magyarországon is egyértelműen tükrözi a társadalmi, a gazdasági és a környezeti dimenzió kölcsönhatásait és egyúttal kölcsönös meghatározottságát. A gazdasági szerkezetátalakítás következtében számos, a környezetet szennyező kibocsátás (pl. légszennyezés, mezőgazdasági kemikáliák túlzott alkalmazása) csökkent. Az energiahatékonyság nőtt, a környezeti irányítórendszerek, elérhető legjobb technikák, a környezetbarát termékek egyre szélesebb körben terjednek el. A környezeti infrastruktúra fejlesztése a környezetminőség megóvásán túl a lakosság életminőségének javítását és a gazdaság fejlesztését, tőkevonzó képességét is szolgálta.

Ugyanakkor egyes területeken a környezetterhelés (szennyezés, erőforrás-használat és területhasználat) – főként a gazdasági növekedés és a fogyasztói társadalomra jellemző magatartásformák terjedése miatt – nőtt: folyamatosan csökken a biológiailag aktív felületek aránya, növekszik közlekedési eredetű légszennyezés, vagy például a kommunális szilárd hulladék térfogata.

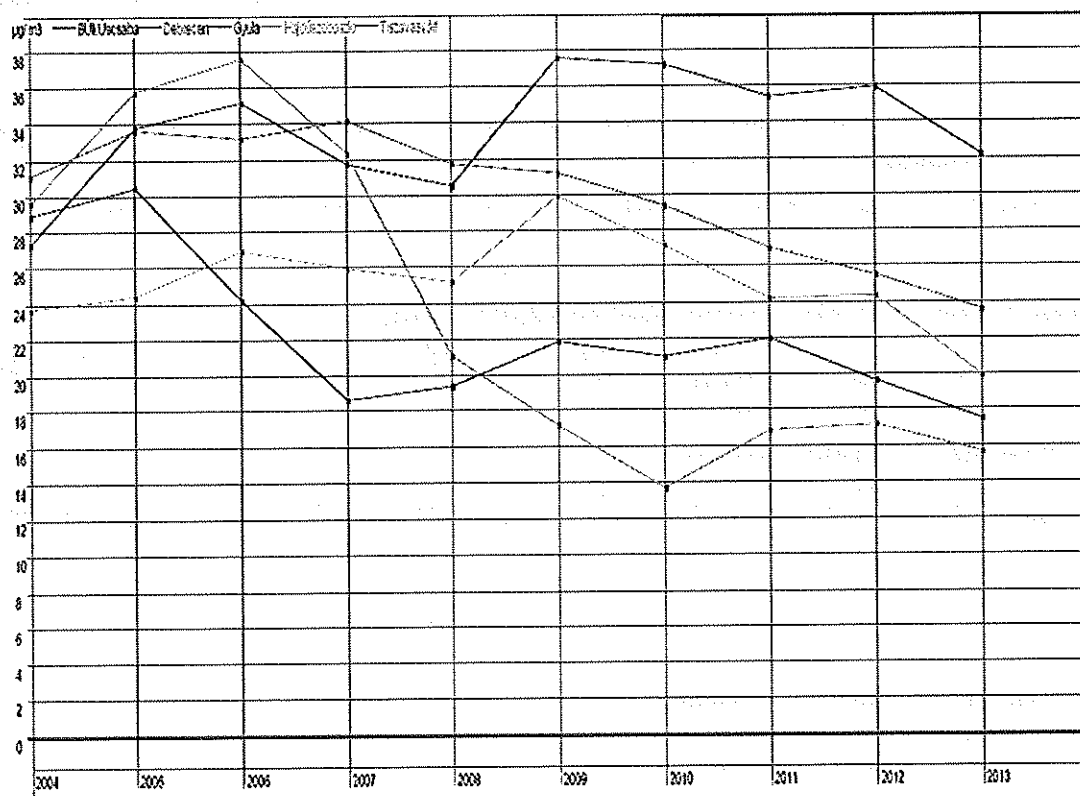
2.3.1. Levegő

Légszennyezettség

A levegő állapotára a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató szervezetek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással.

A település lakosai elsősorban mezőgazdasággal foglalkoznak, de az ipari tevékenység is egyre jobban előtérbe kerül.

NOZ Év	Békéscsaba	Debrecen	Gyula	Hajdúszoboszló	Tiszavasvári
2004.	28.89	31.11	27.31	23.77	29.63
2005.	30.47	33.63	33.81	24.45	35.74
2006.	24.20	33.19	35.20	28.96	37.82
2007.	18.60	34.18	31.72	25.93	32.36
2008.	19.42	31.74	30.55	25.21	21.04
2009.	21.35	31.17	37.58	29.90	17.20
2010.	21.00	29.39	37.20	27.15	13.67
2011.	22.01	26.99	35.43	24.19	18.87
2012.	19.61	25.48	35.90	24.38	17.21
2013.	17.50	23.53	32.23	19.90	15.69

Légszennyezettségi értékek (NO₂) a megfigyelt településeken (iszantúli környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség területe); (Forrás: KvVM, Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat, 2014.)

A térségben a környezeti levegő állapotát mutató imissziós adatokat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat méri. Mérőhely a településen, illetve közvetlen környezetében nem található, így mérési adatok nem állnak rendelkezésre. Tájékoztató jelleggel a közelben található települések imissziós adatait mutatjuk be.

A levegő védelmével kapcsolatos tevékenységekről szóló, 21/2001 (II.14.) Korm. rendelet szerinti légszennyezettségi zónákat az 1./2005. (I.13.) KvVM rendelettel módosított 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet hirdette ki. Ez alapján a település a 10. zónacsoportba tartozik. Az uralkodó szélirány É-i és D-i, szélereziónak kitett terület a település É-i részén található keskeny sáv.

A zónacsoport légszennyező anyagok szerint						
	Kén-Dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	Szilárd (PM ₁₀)	Benzol	Talajközeli ózon
Körösladány területének besorolása	F	F	F	E	F	B

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

A település levegő minőségét az alábbi tényezők befolyásolják:

- a mezőgazdasági tevékenységből eredő diffúz légszennyezés, kiporzás (talajművelés, terményszárítás, takarmánygyártás)
- állattartásból eredő bűz kibocsátás
- légszennyező pontforrások (A településen engedélyezett, bejelentés köteles, helyhez kötött légszennyező pontforrások: Barátság Mg. Szövetkezet: 8 db szilárd légszennyező anyagot kibocsátó pontforrás (terménnytisztító ciklon kürtője), Henkel Mo. Kft.: 3 db füstgáz kibocsátó (gázkazán kürtője) pontforrás, Galvanizáló üzem: 1 db nitrogén-oxidokat és sósavat kibocsátó kürtő)
- közlekedésből eredő porszennyezés
- fűtés (hagyományos illetve vegyes tüzelés, avar-és kerti hulladékégetés)
- pollenallergiát okozó gyomok elterjedése
- települési döngkút, hulladéklerakó (bűzhatás)

A településen határértéket meghaladó légszennyezés eddig még nem volt. A levegő minőségét alapvetően a fűtésből és a közlekedésből adódó füstgáz és porszennyezés határozza meg.

Problémák:

- a meglévő gázhálózatra való rákötések száma nem teljes, a fűtésre használt alternatív anyagok légszennyezést okozhatnak
- a közlekedés okozta portterhelés csökkenésére nincs elegendő fasor, erdősáv telepítve (mind kül-, illetve belterületen)

2.3.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A vizsgált terület szennyezettség érzékenységi besorolása a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII.25) KvV1M rendelet melléklete alapján „B” érzékeny terület.

A terület folyóvizekkel, holtmedrekkel és csatornákkal sűrűn behálózott. A vizsgált területet a Sebes-Körös szeli át ÉK-DK-i irányban. Jelentősebb mellékvizei a Folyás-ér, Büngödsdi-csatorna, Újladányi-csat., Réti-csat., Méhesi-csat., Vesszőséri-csat., Tikoséri-csat., Sárréti-csat., Sebeséri-csat. Az előbbi vízminősége II. osztályú, a csatornáké III. osztályú. A csatornák környezete néhol rendezetlen, gazos, sok helyen szemetes. A folyókon a nyár eleji árvizek, a csatornákban a hóolvadáskor jelentkező árvizek a gyakoriak.

1974-1978 között a Sebes-Körösön duzzasztómű épült. A település területén a Sebes-Körös mentén, a Köröstarcsával határos (közigazgatásilag Köröstarcsához is tartozó) szakaszon, több holtág is található, melyek védelme, rekonstrukciója kiemelt feladat.

A talajvíz átlagos mélysége 2-4 m között ingadozik, kémiai jellege változatos, kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos és nátriumos típusok sűrűn váltakoznak. A felszíni és felszín alatti vizeket szennyvízszikkasztásból, hulladéklerakásból, állattartásból stb. eredően negatív hatások érhetik, amelyet minden esetben meg kell szüntetni. Bár elmúlt években jelentősen lecsökkent az állattartás és az ebből eredő talajvízszennyezés, a hígtrágya elhelyezés azonban továbbra is problémát jelent. A településen kőolaj kutatás során termálvízre bukkantak, melynek hasznosíthatóságát hosszú távon érdemes átgondolni.

Problémák

- a felszíni és felszín alatti vizeket érő szennyezés
- a csapadékvíz elvezető művek elhanyagolt állapota kül-és belterületen
- a meglévő belvízelvezető művek feliszapolódása, elgazosodása
- az engedély nélküli felszínalatti vízkitermelés
- holtágak elhanyagoltsága

2.3.3. Talaj

A talajok főként löszös üledékeken, a Sebes-Körös mentén pedig öntésanyagokon képződtek. A hidromorf talajképződmények közül főleg a réti talajok terjedtek ki a legnagyobb területre. A terület másik jellemző talajfélése, a szikesek. A talajadottságok alapján a környék mezőgazdasági potenciálja alacsony.

Probléma a talajtermékenységet gátló tényezők jelenléte, illetve az elindult talajdegradációs folyamatok (savanyodás, szikesedés, mélyben sófelhalmozódás, nagy agyagtartalom, szerkezetleromlás, defláció).

A talajokat a kommunális szennyvízszikkasztásból és mezőgazdasági termelésből (hígtrágya elhelyezés, trágya tárolása) eredő szennyezések érhetik. Bár az elmúlt években jelentősen lecsökkent az állattartás továbbra is problémát jelent a hígtrágya elhelyezése.

2.3.4. Hulladékgazdálkodás

A helyi kommunális hulladéklerakó 2004. szeptember 30.-tól nem üzemel, és a rekultiváció kivitelezéséig bezárásra került. A hulladéklerakó telepen végzett tevékenység által okozott környezetszennyezés feltárására környezetvédelmi felülvizsgálat készült. A telepet 2012. december 31-ig kellett véglegesen lezárni. A települési szilárd hulladékgyűjtést 2004. március 1.-től a Tappe Kft., illetve a Békés Manifest Kft. végzi, és a békéscsabai hulladéklerakón deponálja. A településen a szelektív hulladékgyűjtő szigetek megszüntetésre kerültek, jelenleg zsákos gyűjtés van, havi egy alkalommal. Üveg, papír fém, műanyag gyűjtésére a zárt önkormányzati és magántulajdonú

ingatlanokon, konténerek is kivannak helyezve, melynek ürítése szintén megtörténik a szelektív hulladék elszállításával egy időben.

Körösladány a 25/2002. (II.27) Korm. rendelet alapján a 2 000-10 000 lakos egyenérték (LE: 5212) közötti terheléssel jellemezhető települések listájába tartozik. Ennek megfelelően a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program értelmében 2015. január 11-i határidővel – ez jelenleg módosítás alatt van, várhatóan 2015. április 1. napja lesz a befejezési határidő - készül el a közműves szennyvízelvezetést, illetve a települési szennyvizek ártalommentes elhelyezése. Ehhez az önkormányzatnak ki kell terjesztenie a csatornahálózatukat a gazdaságosan csatornázható területekre. A 2009-i állapot szerint a működő szennyvíztisztító telep kapacitását tekintve túlterhelt volt, emellett terhelés mellett nem volt képes az előírásoknak megfelelő tisztított szennyvíz paramétereket produkálni.

A Környezetvédelmi Felügyelőség többször szennyvízbírság kiszabásával szankcionálta az üzemeltetőt. Ezért vált szükségessé a meglévő szennyvíztelep bővítése és a korszerűsítése.

A kommunális szennyvíz egy része a szennyvízcsatorna hálózaton keresztül, egy része pedig kihordással (szennyvízcsatorna-hálózat hiányban) kerül jelenleg a helyi szennyvíztisztító telepre.

A mezőgazdasági eredetű folyékony hulladék (hígtrágya) megfelelő gyűjtése, kezelése megoldatlan.

A zöld hulladékok szakszerű komposztálása és hasznosítása továbbra sem megoldott, de a dévaványai hulladéklerakó fogadja a hulladékot.

A lakosságnál keletkező veszélyes hulladékokat nem gyűjtik szelektíven (kivéve állati eredetű). A lakossági állati eredetű veszélyes hulladékokat 2005 végéig a helyi dögtelepen helyezték el, és kezelték. A dögteret 2005 végén be kellett zárni, és helyette a jogszabályoknak megfelelő gyűjtőhelyet alakítottak ki. A összegyűjtött állati eredetű veszélyes hulladékot az ATEV Kft. kéthetente szállítja el Debrecenbe feldolgozásra.

2.3.5. Zaj és rezgés elleni védelem

Körösladány zajterhelésének értékelésére hivatalos mérési adatok nem állnak rendelkezésre. A jelenlegi helyzet megítélése hasonló körülmények között más településen mért adatok és a helyi tapasztalatok alapján lehetséges.

Ipari telephelyek által okozott lakossági panaszra okot adó zaj- és rezgésterhelés nincs, bár egyes telephelyeknél a lakóterületektől mért védőtávolság az előírtnál – hatósági engedéllyel – kisebb.

A problémát okozó közlekedési zaj- és rezgés elsősorban a 47. sz. főútvonal településen átvezető szakaszán jelentkezik. A közlekedési zaj emisszió meghatározó tényezője a forgalom nagysága, összetétele és eloszlása.

A közúti közlekedés okozta zajcsúcs növekedése már nem várható, de a magas zajszint időtartama emelkedik. Itt kell ismételtten megemlíteni, hogy az őszi terményszállításnál a zajszint ugrásszerűen megnő. Míg korábban a 8-18 h-ig terjedő napszak volt kiemelkedően zajos, addig jelenleg már az éjszakai időszak is annak számít.

A vasúti közlekedés zaj- és rezgés terhelése a vasútvonal kedvező vezetése és elhelyezkedése a lakóterületektől való több mint 50 m-es távolsága illetve a forgalom alacsony szintje miatt nem okoz lakossági panaszt.

Kereskedelmi, vendéglátó, szabadidős tevékenységek által keltett zaj területén jelentkező problémák főleg helyi jellegűek és önkormányzati hatáskörbe tartoznak.

2.3.6. Környezetbiztonság

Mint a kistérség egészére, szerencsére Körösladányra is igaz, hogy a környezeti elemek, az élővilág, a természet, a táj, a települési és az épített környezet alapvető, maradandó vagy visszafordíthatatlan károsodást nem szenvedett, és a településen élő lakosság, valamint az ott dolgozók egészségét veszélyeztető tartós hatás nem áll fenn. A feltárt környezetszennyezések jól lehatárolhatók, tervszerű beavatkozásokkal felszámolhatók, ill. célirányos beruházásokkal kezelhetők, rekultiválhatók.

Körösladány közvetlenül a Sebes-Körös folyó jobb parti íve mellett fekszik. Árvíz idején a település biztonságát a folyót övező I. rendű védelmi töltés adja. A tervezési terület fokozottan árvízveszélyes területnek számít. A települést a biztonság érdekében körülvevették még egy II. rendű védelmi töltéssel is. Nagyon magas vízállás esetén a többletvíz a Mérgesi-vészárózába lehet vezetni. A belterülethez közel található egy duzzasztómű is, ami 1974-78 között épült ki. Körösladány közigazgatási területe a KÖR-KÖVIZIG hatósági területéhez tartozik.

Belvíz szempontjából Körösladány területének kb. 90%-a erősen veszélyeztetett. A meglévő belterületi csatornahálózat rekonstrukcióra szorul, és a külterületi csatorna-rendszer elhanyagolt állapota miatt egyes területeken nem tölti be funkcióját. A Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tájékoztatása szerint a megyében az 1999-2008. közötti időszakot tekintve négy évben (1999., 2000., 2005., 2006.) alakult ki tömeges mértékű belvízi fenyegetettség. Ezekben az években központi kormányzati döntés alapján kerültek támogatásra a belvíz miatt sérült személyi tulajdonú lakóingatlanok tulajdonosai. Körösladányban, ezekben az években összesen 699 db személyi tulajdonú ingatlan károsodott a belvíz miatt.

A belvíz elleni védekezés legfőbb eszközei a csapadékvíz-elvezető árkok, csatornák, műtárgyak. Mindkét típusú veszély elhárításában sokat tehet a település a gátak, csatornák karbantartásával, megfelelő műszaki állapotuk fenntartásával.

A környezetbiztonsághoz tartozik a felszíni vizek minősége is, amit meghatároznak a vízgyűjtő területen folytatott tevékenységek, és mivel a folyók vízgyűjtő területének jelentős része Romániában van, ezért a vízminőségi katasztrófa-helyzetek megelőzése érdekében határon átvéelő együttműködésre van szükség.

A megye földtani viszonyaiból kiindulva Békés megye földregéztani szempontból hazai viszonylatban mérsékelten veszélyeztetett. Az Észak-Békési kistérségben Füzesgyarmat környéke az, ahol korlátozott veszéllyel kell számolni.

2.4. Települési környezet

2.4.1. Jellemző településszerkezet

Körösladány Kelet-Magyarország északi és déli részét összekötő 47-es főút, kb. félúton Szeged és Debrecen között a Sebes-Körös találkozásánál, Békés megye északi részén fekszik, Békéscsabától 40 km-re, az országhatártól 50 km-re.

A település szerkezetének meghatározó elemei, a Sebes-Körös, illetve a 47-es főút. Körösladány belterülete térben két jól elkülöníthető részre oszlik, melyet a Sebes-Körösön átvéelő híd kapcsol össze. Az egyik a folyó jobb partja mellett elterülő, a település ősi magját körülvevő belterületi rész a XI. századig visszanyúló múltjával és feltehetően a középkorban kialakult településszerkezeti rendszerével, a másik pedig a folyó bal partja mellett található Újladányi rész négyzethálós alaprajzzal. A történetileg kialakult településrész rásimul a Sebes-Körös ívesen kanyarodó vonalára, e településszerkezetnek

figyelemre méltó sajátossága a rugalmasság, amelynek alapján mind a mai napig képes volt kielégíteni lakóinak időben változó igényeit, elvárásait. Ezt a kapcsolatot folyó és település között a folyó medrének szabályozása sem változtatta meg, sőt egyes utcák és telekosztások elrendezésükben még mindig őrzik az egykori vízfolyás szeszélyes kanyargását.

A településkarakter meghatározó eleme a történeti értékeket hordozó településszerkezet és a földszintes, oldalhatáron történő beépítés. Hangsúlyos a műemléki és helyi védelem alatt álló épületeket magában foglaló településközpont. Értékes utca- és térszituációkkal gazdagított a településszerkezet. Körösladány történeti emlékekben, és épületekben gazdag központja a település délkeleti részén alakult ki és kelet felől most is a Sebes-Körös határolja, amelyre külön részletes rendezési terv készült 2001-ben.

A város mai településközpontja 16,4ha területű, amely épített képében, rendezett környezetével egyértelműen kisvárosi arculattal jellemezhető. A központi részek jellemző beépítési formája a történeti beépítésű részekben, oldalhatáron álló hézagos, az üzletsoron azonban már megjelenik a zárt sorú beépítés is. A terület nagyon összetett, alkotó részei Petőfi tér, egykori kastélypark és iskola, Emlék tér, Bethlen tér, Garibaldi tér és a Csónakázó-tó és környéke. A felsorolt területek közül az egykori kastélypark történeti kert.

Körösladány jelentős zöldfelületi elemei is a településközpontban csoportosulnak, ezen egységek egymással és a környező ártéri vegetációval szoros (ökológiai, funkcionális) kapcsolatban vannak. E nagy területű zöldfelületi egységet a 47. sz. közlekedési főút mind ökológiai, mind funkcionális, mind szerkezeti szempontból kettévágja, megosztja. E közlekedési tengelytől K-re és Ny-ra különböző típusú, hangulatú zöldfelületi egységek találhatóak, K-re van az egykori kastélypark maradványa idős növényállománnyal, míg Ny-ra fiatalabb parkok találhatóak.

A központ körüli lakóterületeken 17-20 m széles utcafrontok, 30-50 m mély telkek, jellemzően oldalhatáron álló, utcára merőleges gerincű lakóépületek találhatóak. A központtól távolabbi lakóterületen valamivel nagyobb telekméretű, hasonló beépítéssel a jellemzőek. Az északi és a Sebes-Köröstől délre elhelyezkedő újabb beépítéseknél szabályosabb telekosztás, de ezeken a helyeken is döntően oldalhatáron álló beépítés látható. Jellemző ereszmagasság 3,5-4,5 m, átlagos tetőhajlásszög 40°.

A település gazdasági területei jellemzően a belterület határán, valamint külterületi majorokban alakultak ki, ahol intenzív ipari tevékenység folyik, amely egyrészt a korábbi hasonló struktúra alapjaira épült, másrészt zöldmezős beruházásként valósult meg. A nagyobb helyigényű vállalkozások a jó közlekedési kapcsolatokat is biztosító főutak mentén találtak telephelyet, így a Henkel, az Alpla a Szeghalom felé tartó irányba, a Boxprint, a Politer-Mix a Dévaványa felé tartó, a Meta Vasipar Köröstarcsa felé tartó irányban telepedett meg, a Helvécia Protein Kft. a Gyomaendrőd irányában telepedett meg. Ezen területek jelentős bővítési tartalékkal rendelkeznek.

A további beruházói érdeklődés folytán Körösladány északi határán, Szeghalom irányában a 47-es főút mellett több, mint 70 hektáros gazdasági-ipari terület áll rendelkezésre a zöldmezős beruházások számára.

A külterület jelentős részét ma mezőgazdasági területek borítják, közülük a szántó művelési ág az uralkodó. Az összeérő szántóterületek kultúrsztyepp jelleget kölcsönöznek a tájnak, melyet a szántóterületek közé ékelődő maradványerdők, vizes élőhelyek és gyepfoltok látványa old és tesz barátságosabbá.

Körösladány Ny-i és D-i határán kiterjedt kertes mezőgazdasági területek találhatóak, e helyeken nem jellemzőek az építmények, zöltség, gyümölcs és szántóföldi növénytermesztést végez itt a lakosság. A beépített terület határán e kisparcellás rész tájképi szempontból jó átmenetet jelent a külterületi szántók felé. Jelentős összefüggő erdős területtel rendelkezik településünk, Alföldi jellegét megőrizve.

A város közigazgatási területének meghatározó tájszerkezeti elemei a vízgazdálkodási területek. A térség folyóvizekkel, holtmedrekkel, a területet lecsapoló csatornarendszerrel sűrűn behálózott. Az

1977-ben, a Sebes-Körösön megépült duzzasztóműhöz egy 2 km hosszú szilárd burkolatú út vezet, az út mentén családi nyaralók találhatóak. A duzzasztótól kb. 3 km-re a folyó alvízi szakaszán található Körösladány szabad strandja

A települési környezet állapota

A településkörnyezet egy olyan sajátos rendszer, amely összekapcsolja a természeti – földrajzi és a társadalmi-gazdasági környezetet. Település esetében az eredeti természeti környezetről „tisztán” nem beszélhetünk, csak a már átalakított (mesterséges) környezetről, hiszen a kis területre koncentrálódó emberi tevékenység alapvetően módosította az eredeti természeti folyamatokat, sőt olyanokat hozott létre (pl. vízszennyezések által elindított biológiai folyamatok), amelyek magában a természetben sem jönnek létre.

Épített környezet

Az épített környezet a települések beépített területeinek lakás- és középület-állományának összességét jelenti az épületekhez tartozó műtárgyakkal és nyomvonalas létesítményekkel együtt.

A település középületei az utóbbi évtizedekben épültek.

A település viszonylag egységes képet mutat az ilyen településekre jellemző motívumokkal.

Az épített környezet tárgykörében kell megemlíteni, hogy a község lakásállománya rendkívül elavult, a felújításra szoruló épületek száma majdnem megegyezik a jó állapotú épületek számával (rossz állapotú épület ~800, a jó állapotú épületek száma ~1000).

Meg kell még említeni, hogy a település életében fontos szerepet tölt még be a kommunális infrastruktúra fejlesztése, az elkerülő utak építése, kerékpárutak kialakítása.

Jelentősebb építészeti értékek az alábbiak:

- A Weinckheim kastély: 1805-ben épült. A klasszicista stílusú kastélyt id. Czigler Antal uradalmi építész alakította ki. Az épület U alaprajzú, 25 ablakos utcafronttal, 39 szobával kialakított földszintes elrendezésű. Jelenleg általános iskolaként funkcionál. Műemléki védelem alatt áll.
- Református templom: 1776-ban épült újjá, a középkori épületmaradványok felhasználásával, amelyet a Nadányi család építtetett. Műemléki védelem alatt áll.
- Római katolikus templom: 1822-ben épült, báró Wenckheim József kezdeményezésével és támogatásával. Műemléki védelem alatt áll.
- világháborús emlékmű: Kallós Ede alkotása, 1929-ben avatták, és a díszvendég József főherceg volt.
- Weinckheim család családi sírboltja: a klasszicista stílusú családi sírboltot id. Czigler Antal uradalmi építész építtette. A sírkamrában összesen tizenkilenc koporsó található.
- A Weinckheim-Merán-kastély, a kastélypark és a történeti településközpont kiemelt örökségvédelmi jelentőségű.

2.4.2. Társadalmi környezet

Népesedési folyamatok

A régészeti leletek arról tanúskodnak, hogy Körösladány 7000 éves múltja tekint vissza, miután a megtelepedésre alkalmassá vált vidéken megjelentek a Körös-kultúrát képviselő első emberi közösségek. Az évezredek alatt ugyan többször kicserélődött az itt élt népesség, de a területet folyamatosan lakták.

Több mint 900 éves település, mely történelme során több alkalommal is elpusztult háború, tűzvész, vagy árvíz következtében.

Körösladány mai közigazgatási területén Nadányon kívül még hat falut ültek meg. Északra esett az 1321-es első említéskor már elpusztult (Szentmihály). Ennek közelében, nyugatra feküdt egy 1219-es adat szerint talán várnépek lakta (Károly). Ettől délebbre, Körösladány mai belterületének északnyugati szélén települt meg az 1321-ben felbukkanó (Győrfölde), amely minden bizonnyal majorságszerű predium lehetett, (rab)szolga jogállású lakossággal. A Sebes-Körös bal oldalán, attól kissé délre volt található a szintén 1321-ben említett (Süvöltő). Ettől délkeletre esett a szolgáltató és várnépek által lakott (Méhes), amelyről elsőként 1219-ből szól okirat. Innen északnyugatra helyezkedett el (Fás), amely 1221-ben jelenik meg az írott forrásokban.

A lakosság változása településen (fő)

Év	Lakosság
1990	5336
1995	5306
2000	5082
2005	4988
2010	4872
2015	4476

Ahogy az ábrából is látszik Körösladány lakosság száma az elmúlt 25 évben sajnos csökkenő tendenciát mutat, melynek üteme az elmúlt évben lassult.

A településre jellemző még a lassú előregedés is, melyet a 60 évnél idősebbek arányának növekedése mellett a 0-14 év közötti lakosság arányának csökkenése okoz.

Békés megye kedvezőtlen demográfiai viszonyai miatt a halálozási többlet továbbra is jelentkezik, a migráció iránya megfordult, Körösladányt az enyhe, de folyamatos bevándorlási többlet jellemzi.

2017-ben a születés 41 fő volt. Halálozás: 92 fő. Elvándorlás: 19 fő. Háztartások száma: 2113
Kisebbség: 202 fő

A település korösszetétele

(KSH adatok alapján)

Állandó népesség (a 2016-os év adatai)

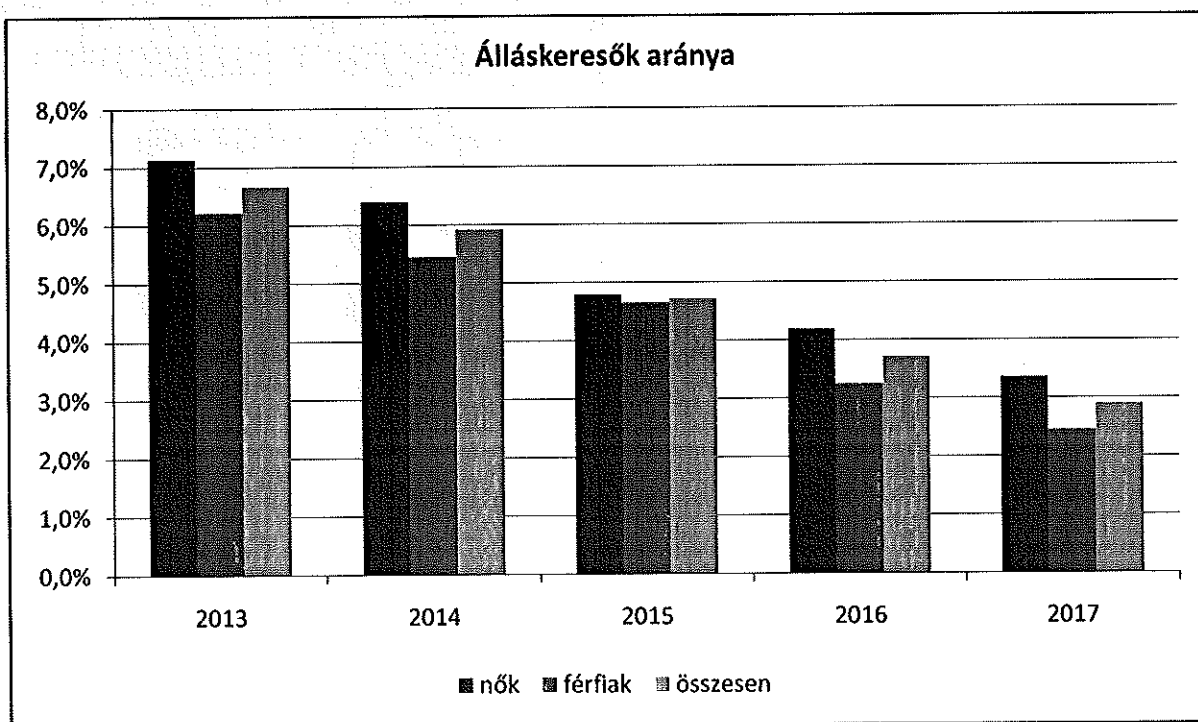
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma (nők TS 0302, férfiak TS 0301)	2 372	2 001	4 373	54,24%	45,76%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)				%	
0-14 éves (nők TS 0307, férfiak TS 0306)	295	324	619	6,75%	7,41%
15-17 éves (nők TS 0309, férfiak TS 0308)	84	71	155	1,92%	1,62%
18-59 éves (nők TS 0311, férfiak TS 0310)	1 270	1 346	2 616	29,04%	30,78%
60-64 éves (nők TS 0313, férfiak TS 0312)	167	139	306	3,82%	3,18%
65 év feletti (nők TS 0315, férfiak TS 0314)	556	324	880	12,71%	7,41%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Foglalkoztatás

A 2009. évi világválság hatására a településen megnőtt a munkanélküliek száma. Az ezt követő időszakban részben a Kormány által elindított "Start" közmunkaprogramnak továbbá a válság megszűnése, illetve a településen jelenlévő vállalkozások beruházásainak köszönhetően a munkanélküliségi ráta mára jelentősen csökkent, jelenleg 2,9 %.

Összevetve az országos (8,7 %), illetve a megyei (10,2 %) adatokkal megállapítható, hogy ez az érték sokkal kedvezőbb, mint a megyei és országos adatok és közel áll a teljes foglalkoztatás elérését tükröző 3 %-os értékhez.

Álláskeresők megoszlási adatai Körösladány városában:

Tipikus szezonális hullámzásról csak részben beszélhetünk Körösladány vonatkozásában is, mert a legnagyobb változást előidéző hatást a közfoglalkoztatási programok időbeli lefolyása adja. A maximum létszámok 2017. január és 2017. február hónapban figyelhetők meg 367 és 393 fővel. Ennek oka a kistérségi Start mintaprogramok 2012 végén fejeződtek be, majd 2013 márciusában indultak újra. A változások minimum időszakai többségében a nyári-őszi hónapokban figyelhető meg, így például 2013. augusztus – szeptember és 2014. júliusban. Külön meg kell említeni az ugyancsak álláskeresői létszámban mélypontot jelentő 2013. novemberi adatot, amikor a téli átmeneti közfoglalkoztatás kezdődött, s képzések is lebonyolódtak a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódóan. A 2014. májusi kiugró számadat oka, hogy április végén jelentős létszámban jártak le közfoglalkoztatási szerződések. A nyári hónapok kedvezőbb munkaerő piaci folyamatain a pályakezdő fiatalok regisztrációban való megjelenése korrigál vissza valamelyest.

Körösladányi álláskeresők jellemzői:**Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint**

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		212	189	149	114	72
20 év alatti (TS 1002)	Fő	9	8	6	5	3
	%	4,2%	4,2%	4,0%	4,4%	4,2%
20-24 év (TS 1003)	Fő	35	38	25	24	11
	%	16,5%	20,1%	16,8%	21,1%	15,3%
25-29 év (TS 1004)	Fő	29	24	15	12	6
	%	13,7%	12,7%	10,1%	10,5%	8,3%
30-34 év (TS 1005)	Fő	28	21	15	12	8
	%	13,2%	11,1%	10,1%	10,5%	11,1%
35-39 év (TS 1006)	Fő	22	19	18	12	6
	%	10,4%	10,1%	12,1%	10,5%	8,3%
40-44 év (TS 1007)	Fő	19	19	16	12	7
	%	9,0%	10,1%	10,7%	10,5%	9,7%
45-49 év (TS 1008)	Fő	20	19	15	10	5
	%	9,4%	10,1%	10,1%	8,8%	6,9%
50-54 év (TS 1009)	Fő	24	18	14	8	7
	%	11,3%	9,5%	9,4%	7,0%	9,7%
55-59 év (TS 1010)	Fő	24	15	13	6	4
	%	11,3%	7,9%	8,7%	5,3%	5,6%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	2	8	12	13	15
	%	0,9%	4,2%	8,1%	11,4%	20,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adatok alapján látható, hogy az 50 év felettiéknél nő az álláskeresők száma. A fiatalabb korosztályoknál mindenütt csökkenést mutat az álláskeresők száma.

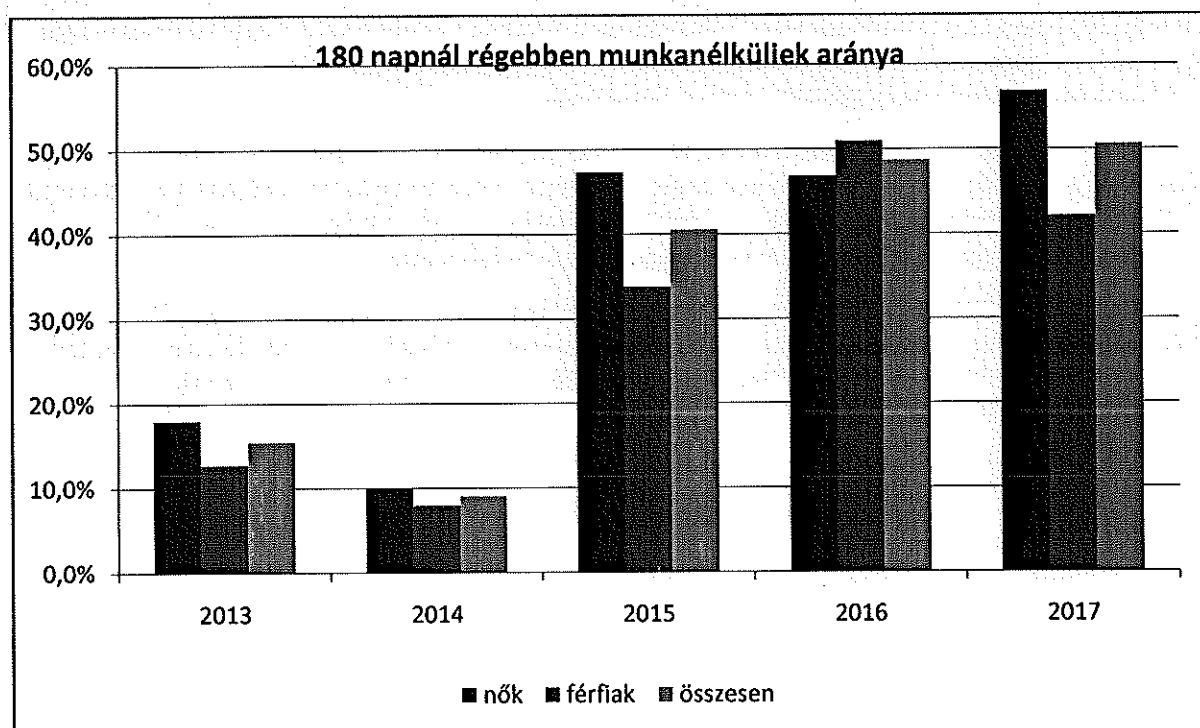
Álláskeresők döntően fizikai munkakörből kerülnek ki

A térség gyenge gazdaságához valamint az alacsony vállalkozási aktivitásához hozzájárul az is alapvetően, hogy a lakosság képzettségi szintje az országos átlagtól eltérve lényegesen alacsonyabb mutatókat jelez. Sajnálatos módon hátrányos tényező a „kissebség” tekintetében, hogy az átlagnál magasabb azok száma, akik csak a 8 általánost vagy annál kevesebb osztályt végeznek el. Sajnálatos tényező az is, hogy az egyetemet vagy főiskolát végzők száma is csökkenést mutat mivel kényszer szülte az a jelenség, hogy nem térnek vissza munkavállalás szempontjából, hanem más nagyobb városokba esetleg külföldre távoznak.

Ebben jelentős szerepe van az oktatás, főképpen a felsőfokú oktatás hiányosságainak a megyében illetve a régióban, a településen lévő vállalkozások érdekeit az oktatási struktúra kialakításánál nem vették figyelembe.

Hiányoznak a vegyiparhoz köthető képzések, illetve a nyelvismeret, olyan diplomás, aki rendelkezik e kompetenciákkal, az nem hagyja el a települést.

A község álláskeresőinek nemek szerinti összetételét mutatja az alábbi ábra, melyből látható, hogy folyamatosan a nők vannak többen. A szezonális munkavégzésre - ide értve a közfoglalkoztatást is - a nőknek általában kevesebb lehetősége adódik, mivel a férfiak nagyobb arányban kerülnek be, illetve vissza a nyilvántartásba.

Körösladány a 2019 évre is sikeresen pályázott a Kistérségi Start mintaprogramokban és így 2019. március 1-től az alábbi projektek indultak be a településen:

Mezőgazdasági	20 fő
Téli és egyéb értékteremtő (1,2)	31 fő
Mezőgazdasági földút karbantartása	10 fő
Közútkarbantartás	10 fő

A mezőgazdasági programban állattenyésztéssel, valamint szántóföldi és kertészeti növénytermesztéssel foglalkoznak a programban alkalmazott közfoglalkoztatottak. Egy időben 60 fő Körösladányi álláskeresőnek biztosítanak a programok munkát. Remények szerint ezek a programok a 2020-as évben is tovább folytatódnak.

Ezen programokban a támogatás a foglalkoztatás bér- és járulékainak költségeit 100%-ban fedezi, valamint a programok megvalósításához szükséges eszközök beszerzéséhez is jelentős mértékű anyagi lehetőséget biztosít.

2018. szeptemberében immár hagyományosan Békéscsaba főterén nagy sikerrel kerül megrendezésre a Közfoglalkoztatási Kiállítás melynek keretében a települések lehetőséget kaptak a programban megtermelt zöldségek, gyümölcsök, jóságok és az ebből készült termékek bemutatására.

Oktatás és műveltség

A település alapellátását megoldó oktatási intézményhálózat a településen kiépült. Biztosított az óvodás gyermekek napközbeni ellátása, az óvoda tagintézményeként működő Bölcsőde végzi a 3 év alatti kisgyermek napközbeni ellátását.

Az Óvoda és a Bölcsőde a Körösladány Általános Művelődési Központ összevont, többcélú intézményének része, fenntartója Körösladány Város Önkormányzata.

Az óvoda 2011-ben új, korszerű épületbe költözött így a korábbi 3 telephelyből 1 lett. Különlegessége, hogy kizárólag geotermikus energiát használ fűtésre. Az intézmény megfelelően látja el az óvodai feladatokat és a rendelkezésre álló 180 férőhelyből jelenleg 155 van betöltve.

Bölcsődei feladatokat is ellát egyben, mely 26 fős férőhelyet jelent. a mai napig folyamatosan 100 %-os terheltségű. A bölcsőde éves költségvetési keretét az Önkormányzat Képviselő Testülete költségvetési rendeletben határozza meg. Modern, a bölcsődei korosztálynak megfelelő felszereltséggel rendelkezik valamint gyermekorvosi rendelővel és melegítő konyhával van felszerelve.

Az alapfokú oktatás az 1.-8. évfolyamon az állam által fenntartott, és üzemeltetett Tüköry Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény folyik. Az iskola 2011-ben lett felújítva, több mint 500 millió forintból. A környék legjobban felszerelt iskolája, részben napenergiát is használ. Üzemelteti a városi konyhát.

2018-ben a tanuló létszám 375 fő volt.

Középfokú oktatást a Báthori István Középiskola Körösladányi Tagintézménye biztosít esti tagozatos gimnáziumi tanulók részére.

A közoktatás szolgáltatásait igénybe vevők többsége az aktív korú lakosság gyermekei közül kerül ki.

Művelődésre a Dr. Asztalos Miklós Művelődési Ház és Könyvtár valamint a Helytörténeti Gyűjtemény programjai, sportolásra a helyi Sportegyesület szakosztályai biztosítanak lehetőséget.

Minden évben megrendezésre kerül a Ladányi Napok mely 3 napos rendezvény többezres látogatót vonz a városba. Főző versenyeknek pl.: Ladányi disznótoros és számos egyéb más programoknak ad helyszínt a város. Ladányi karácsony stb.

Egészség

A településen 3 háziorvos dolgozik, vállalkozóként. Tüdőgondozó, sebészeti, fül-orr-gégészeti, allergológiai és nőgyógyászati szakrendeléseket a szeghalmi rendelőintézetben vehetnek igénybe a betegek. Mentőállomás is Szeghalmon működik, innen kb. 10-15 perc alatt ér ki a segítség, a betegszállítás viszont kissé nehézkes, mivel több községeket kell ellátni a szolgálatnak.

2019-ben továbbra is 2 felnőtt 1 gyermekorvosi valamint 1 fogorvosi körzet működik. Nem olyan régen 2009-ben került átadásra az új, a helyi igényeknek mindenben megfelelő orvosi rendelő, melyben helyet kapott a védőnői szolgálat, egy vérvételi helyiség, munka és gépkocsivezetői alkalmassági vizsgálat, vállalkozó fogorvos, ortopédia valamint szemészet.

Kórházi ellátás Gyulán és Békéscsabán elérhető.

A gazdasági helyzet és negatív társadalmi folyamatok egyre nagyobb jelentőséget adnak a lakosság egészségügyi és mentális veszélyeztetettségét mérsékelni szándékozó prevenció és felvilágosító munkának, a gyermek- és ifjúsági korosztály egészséges életmódra nevelésének előtérbe helyezésének. Ezt próbálja biztosítani a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat is.

A településen az Önkormányzat fenntartásában működik Idősek Otthona 22 férőhellyel, illetve a Református Egyház működtet még 2003. óta egy Református Idősek Otthonát is 57 férőhellyel, valamint állami fenntartásban Pszichiátriai Betegek Otthona is 130 férőhellyel.

Gyógyszertár működik a településen.

2019-ben településen a szociális és egészségügyi problémák háttérében elsősorban az a tendencia állt fel, hogy az egyre növekvő eltartott réteget egyre kisebb számú aktív keresőnek kellett eltartania. A nehéz gazdasági helyzet miatt nem mindig lehetett biztosítani a szociális és egészségügyi ellátás színvonalát.

A 100 %-os kihasználtsággal üzemelő önkormányzati idősek otthonának helyet adó épületben 2009-ben felújítás, 2013-ban energiakorszerűsítés történt.

A Pszichiátriai Betegek Otthona 130 fő pszichiátriai beteget lát el kihasználtsága 100%-os, 2019. december 31. napjáig érvényes ideiglenes működési engedéllyel rendelkezik a jelenleg meglévő zsúfoltság miatt. 2013-ban sikerült itt is energiakorszerűsítést végrehajtani, melyet még az önkormányzat indított el, azonban jogszabályi változás miatt. 2013-tól az intézmény fenntartója a Magyar Állam lett.

Társadalmi szervezetek

A városban mintegy 30 nonprofit szervezet működik, elsősorban alapítványi és közalapítványi, valamint egyesületi formában. Az önkormányzat évente 4.500.000,- Ft-tal támogatja ezeket a szervezeteket, illetve emberi munkával, valamint ingyenes busz- és géphasználattal segíti őket, továbbá rendezvényeiknek térítésmentesen helyet biztosít.

A nonprofit szervezetek cserében elvégeznek bizonyos önkormányzati feladatokat, elsősorban a város szépítésével, virágosításával kapcsolatos tevékenységeket, valamint munkájukról évente beszámolnak a Képviselő-testület előtt.

KÖRÖSLADÁNY VÁROS FEJLŐDÉSÉÉRT KÖZALAPÍTVÁNY

- Körösladány Dózsa Gy. út 2.

- Célja: településfejlesztés

"ARANYKETREC" ALAPÍTVÁNY

- Alapítás éve: 1996.
- 5516 Körösladány, Nagy Márton út 2.
- Célja: a szociális otthon betegek életfeltételeinek javítása.

KÖRÖSLADÁNYI VÁROSSZÉPÍTŐK EGYESÜLETE

- 5516 Körösladány Petőfi tér 2. Pf. 4.
- Alapítás éve: 1998.
- Célja: A település épített környezetének védelme, minőségének javítása

KÖRÖSLADÁNYI GAZDAKÖR

- 5516. Körösladány Tükör 13.
- Alapítás éve: 1992.
- Célja: érdekvédelem

KÖRÖSLADÁNYI POLGÁRŐR EGYESÜLET

- 5516. Körösladány, Dózsa 2
- Alapítás éve: 1990.
- Célja: A település közbiztonságának javítása, bűnmegelőzés

KÖRÖSLADÁNY "JÖVŐJÉÉRT" ALAPÍTVÁNY

- Alapítás éve: 1996.
- 5516. Körösladány, Bethlen tér 1.
- Célja: hátrányos helyzetű körösladányi katolikus és református fiatalok továbbtanulásának támogatása.

KÖRÖSLADÁNYI ÓVODÁSOKÉRT - GONDATLAN GYERMEKKOR ALAPÍTVÁNY

- Alapítás éve: 2001.
- 5516. Körösladány, Arany J. út 16.
- Célja: Nevelés, oktatás, képességfejlesztés, kulturális tevékenység, ifjúságvédelem,
- hátrányos helyzetű társadalom esélyegyenlőség terén közérdekű feladat ellátás.

KÖRÖSLADÁNYI GYERMEKEKÉRT ALAPÍTVÁNY

- Alapítás éve: 1996.
- 5516. Körösladány, Petőfi tér 2. Pf. 4.

- Célja: a hátrányos helyzetű gyerekek továbbtanulásának támogatása, hagyományteremtő, szórakoztató műsorok szervezése.

KÖRÖS GYÖNGYEI ALAPÍTVÁNY

- 5516. Körösladány, Wenckheim Béla út 5
- Célja: az iskolai tanulók támogatása, feltételrendszerének javítása

KÖRÖSNADÁNYI NADÁNYI TÁRSASÁG

- 5516. Körösladány Petőfi tér 2. Pf. 4.
- Alapítás éve: 2003.
- Célja: Körösladány történelmének feltárása, megismertetése

KÖRÖS MŰVÉSZETI EGYESÜLET

- Körösladány Petőfi tér 2.
- Tagjai: KÖRÖSLADÁNYI NÉPDALKÖR
- Alapítás éve: 1991.
- Célja: népművészeti hagyományok ápolása

KÖRÖSLADÁNYI "MEDOSZ" SPORTEGYESÜLET

- Alapítás éve: 1952.
- 5516. Körösladány Kossuth 17.
- Célja: a községi labdarúgó és íjász szakosztályok működtetése.

KÖRÖSLADÁNYI NAGYCSALÁDOSOK EGYESÜLETE

- Alapítás éve: 1993.
- 5516. Körösladány Damjanich 20/1
- Célja: érdekvédelem

KÖRÖSLADÁNYI "ŐSZIKÉK" NYUGDÍJAS KLUB

- 5516. Körösladány Petőfi tér 2. Pf. 4.
- Alapítás éve: 1983.
- Célja: szabadidős tevékenység szervezése
5516. Körösladány Petőfi tér 2. Pf. 4.
- Célja: szabadidős tevékenység szervezése

SEBES-KÖRÖSI HORGÁSZ EGYESÜLET

- 5516. Körösladány, Eötvös 34.
- Alapítás éve: 1956.

- Célja: szabadidős tevékenység szervezése

HUNTERS KÖRÖSLADÁNYI PAINTBALL SE.

- 5516. Körösladány, Petőfi tér 11.
- Alapítás éve: 2006.
- Célja: szabadidős sport tevékenység szervezése

2.4.3. Gazdasági helyzetelemzés

Az 1990-es évek első felében a GDP-vel párhuzamosan az ipari termelés és a mezőgazdaság kibocsátása is jelentős mértékben visszaesett. A mezőgazdaság, az ipari termelés és az építőipar részaránya csökkent, míg a szolgáltatásoké jelentősen nőtt. A termelés visszaesése és a szolgáltatási szektor bővülése nagyban hozzájárult az erőforrás-felhasználás és a levegő- és vízszennyezés számottevő csökkenéséhez, valamint a mezőgazdasági kemikáliák használatának hirtelen zuhanásához („környezeti ajándékhatás”).

A korábbi környezeti „fenyegetettségek” egy része tehát megszűnt, vagy a környezetkárosító forrás megszűnésével (pl. nehézipar) vagy a környezetkárosító hatásuk mérséklődött jelentősen (tisztább technológiák, elkerülő utak, zajvédelem stb.).

Ezzel Magyarországon a rendszerváltást követően látszólag megvalósult az az általános cél, mely szerint a gazdasági növekedést el kell választani a környezetterhelés növekedésétől. Ennek az oka azonban nem a tudatos környezeti- vagy gazdaságpolitika volt, hanem a rendszerváltást követő spontán folyamatok melléktermékeként valósult meg. Ezért a jövőben várható, hogy a fenti tendenciák egy része lelassul, vagy akár meg is fordul (elsősorban a fogyasztás növekedésének az eredményeképpen).

2.4.3.1. Ipar

Körösladány mindig is döntően agrár település volt, agrár-ipari szerkezetűvé csak az utóbbi 50 év alatt vált. A Körösladányban élő aktív lakosság kb. a fele az iparban dolgozik, azonban az ipari dolgozók nagy része a Henkel Magyarország Kft. alkalmazásában áll. Az ipari jelleget ezen kívül csak néhány, jelentősebb vállalkozás erősíti:

- Meta Vasipari Kft.: fém öltözőszekrények gyártása
- Alpla Kft.: műanyag flakon gyártása
- Politer-Mix Kft.: műanyag hulladék feldolgozás
- Box Print Bt.: nyomda
- Helvécia Protein Trade: tápkeverő

A felsorolt vállalkozások nagy része több éves múltra tekint vissza, az utóbbi években több új (pl.: Bokszy Print Bt., Polyter-Mix Kft., Alpla Kft) beruházás történt és a meglévőket bővítették (pl. Henkel). Körösladányt „egylábon álló” ipari szerkezet (Henkel), a kis és középvállalkozások alacsony száma jellemzi. A helyi mezőgazdasági nyersanyagok feldolgozására épülő komplex élelmiszeripar nem alakult ki, és a könnyű ipar más ágazatai sem jellemzőek.

Előnyt jelent viszont a településnek a vasút jelenléte, a 47 főút révén pedig a megközelíthetőség.

Az ipar okozta környezetterhelés tényezői:

Nagyobb volumenű és hatású légszennyező iparágak eddig még nem telepedtek meg a környéken. Jelentősebb légszennyező tevékenység: por: mezőgazdasági szárító.

Az ipari hulladékok és veszélyes hulladékokra konkrét jogszabályok vonatkoznak, amelyek elvileg megelőzik a környeztkárosítást. Az ipari szennyvizekre vonatkozó jogszabályok betartását a környezetvédelmi hatóság ellenőrzi.

A zaj- és rezgésterhelést elsősorban a településen ipari vagy ipari jellegű objektumok, valamint az utak, elsősorban a főútvonalak településen átvető szakaszai, illetve a vasútvonalakon zajló forgalom, éjjeli teherforgalom, árurakodás és szállítás okozzák.

Jelenleg 4 db zajkeltő üzem van a településen, a határérték felett egy telephely sem bocsát ki zajt. Jelentős zajt a Henkel Magyarország Mosószergyára kelt.

2.4.3.2. Mezőgazdaság

A rendszerváltás előtt a településen működő termelészövetkezetek hatalmas táblákat műveltek egyben. A fejlett agrotechnika (gépesítés, kemikáliák használata) és a talaj adottságainak kedvezőbbé tétele céljából végzett komplex melioráció, a termésátlagok növekedését eredményezték. A mezőgazdasági termelés szerkezetében a rendszerváltozás eredményezett újabb változást. Számos termelészövetkezet tönkrement, feloszlott, a külterületi földek a kárpótlás során sok tulajdonos kezébe kerültek. A külterület jelentős részét ma is mezőgazdasági területek borítják, közülük a szántó művelési ág az uralkodó. A mezőgazdaság szerepe a település gazdasági életében a rendszerváltás óta fokozatosan csökken, jelenleg 310 őstermelő működik a községben.

A földek minősége gyenge-közepes, átlagosan 17, 7 aranykorona értékű. A növénytermesztés súlya a mezőgazdaságon belül állandósult illetve lassú növekedés tapasztalható. Legnagyobb arányban búzát, napraforgót, fénymagot (árutermelésre) árpat, tritikálét, kukoricát, zabot (elsősorban takarmányozási célra) termesztenek. Rizstermesztés nincs. 1974-78 között épült a körösladányi duzzasztógát, azóta is segítve az öntözéses mezőgazdaság fejlődését.

A Körösladányi Agrár Kft több ezer hektáron évről-évre sikeresen integrálja a mezőgazdasági termelést. Jelentős az export tevékenység, amelynek során fénymag és napraforgó kerül külföldre. A Tsz-ből 1993-ban számos ágazat kivált (tésztaüzemi, fafeldolgozó, és építőipari), így a szövetkezetben foglalkoztatottak száma 90%-al csökkent. A jelenlegi profilt nem tervezik bővíteni.

Állattenyésztés csak háztáji formában működik. Néhány vállalkozó nagyobb számban nevel baromfit, kacsát, de ezek sem üzemi méretűek és időszakosak. Az állattenyésztés aránya csökken. A kérődző állatok tartásával foglalkozóknál jellemző a legeltetés, a téli takarmány lekaszálása és begyűjtése.

Körösladány közigazgatási területének legnagyobb erdőfoltja a településtől K-i irányban, a Sebes-Körösön túl található - mely régen uradalmi terület volt -, ma értékes fafajokból (idős szürkenyárból, tölgyekből) álló erdő. Erdősítés nem jellemző.

2.4.3.3. Kereskedelmi szolgáltatások

Település lakosságát alapvető élelmiszerekkel 18 db élelmiszer jellegű vegyes üzlet látja el. A zöldség- és gyümölcsárúsítást az élelmiszer boltokon kívül két üzlet bonyolítja le. Ezekben az üzletekben

megtalálható a hazai és a külföldről behozott zöldségek és gyümölcsök széles választéka. A településen működő sütő üzem saját üzletében értékesíti az általuk gyártott termékeket a lakosság legnagyobb megelégedésére, de ellátják a környező településeket is friss pékáruval. A Cukrászat saját édesség üzletet is üzemeltet, melyben az általuk készített süteményeket, tortákat, édességeket értékesítik. Ellátják a település élelmiszerboltjait, valamint a környék vendéglátó egységeit cukrászati süteményekkel. A településen egy hentesüzlet működik. Ruházati szaküzletben a lakosság minden rétege talál igényeinek megfelelő terméket. Az alacsony jövedelemmel rendelkező lakosok szívesen keresik fel a használt cikk üzletet, ahol olcsón áron beszerezhetőek ruhaneműk és lakástextíliák. A településen egy Tüzip-telep is üzemel, ami ellátja a települést és környékét szilárd tüzelőanyaggal, építő- és faanyaggal, vasáruval. A településen továbbá bútorbolt, elektromos háztartási cikkeket árusító üzlet, papíráru szaküzletek, virágboltok, takarmány üzlet horgászbolt stb. is található. Körösladányt észak-déli irányában a 47-es főút szeli ketté, amelynek északi oldalán a Szeghalmi út mellett található a település egyetlen üzemanyagtöltő állomása, ami nem csak a helyi lakosokat szolgálja ki, hanem az átutazó forgalmat is. A település élelmiszerrel és iparcikkal történő ellátását segíti az önkormányzat által üzemeltetett heti három alkalommal megtartott piac, ahol a helyi kistermelők, vállalkozók mellett a vidéki árusok is kiveszik részüket a falu áruválasztékkal történő ellátásában.

A településen működő kiskereskedelmi egységek a helyi lakosokat, a szomszédos települések lakóit és az átutazó forgalmat is kiszolgálják.

A településen lakosság igényeinek kiszolgálása érdekében egy pénzügyi iroda és egy biztosítási üzletkötő van.

2.4.3.4. Ipari park

Meglevő, jelenleg is ipari gazdasági területként funkcionáló terület a település lakóterülettel határos részén Szeghalom irányában a 47. sz. főút mentén helyezkedik el. Az ipari parkot a Körösladányi Ipari park Kft. üzemelteti. Az Ipari parkban jelenleg kettő cég van jelen, de a közeljövőben 4-5-re bővítik a cégek számát. Az Ipari park területe ~20 ha. A terület infrastruktúrával jelenleg ellátott, megközelíthetősége -közútról- jól kialakított. Az ipari parkban csarnok épületek vannak főleg jelen, amiben termelés és szolgáltatás folyik. A bővítéssel járó iparból többlet szennyvízmennyiséggel nem kell számolni. A foglalkoztatás alapvetően helyi munkaerővel fogják megoldani, így számottevő kommunális szennyvízmennyiség növekedés nem várható.

2.4.3.5. Turisztika

Körösladány és tágabb környezete rendkívül gazdag természeti táji értékekben. Körösladány turisztikai vonzerejét az élővizek, holtágak, apróvadász és természeti értékekben gazdag „határ”, a Sebes-Körös nyújtotta lehetőségek (vízi turizmus), a helyi lakosság hagyományait őrző tevékenységek, legendákra épülő programok jelentik. A település turisztikai potenciálja további fejlesztési lehetőségeket rejt magában, az idegenforgalmi alapinfrastruktúra további fejlesztésre vár. Komplex programajánlattal térségi szinten is rendelkezünk.

A település határában fekvő. ún. Tikos-ér területén fekvő, jelenleg belvizes, gyenge termőképességű kiszáradt Körös-ágra az Önkormányzat táj rehabilitációs tervet készített.

A duzzasztóhoz vezető út mentén az utóbbi 10-20 évben számos családi nyaraló épült, ami azt jelzi, hogy a folyó e szakasza, és a annak természeti környezete vonzó pihenési alternatíva. A duzzasztógáthoz nem tartozik olyan zsilip, ami kisebb-nagyobb vízi járművek áthaladását megkönnyíti, ezért ki kell emelni, és újra vízre rakni a kajakokat és kenukat. Szintén megoldásra vár egy korszerű hallépcső kialakítása. Egyelőre évi 20-30, de középtávon prognosztizálhatóan 40-60 vízi túrázó csoport mindenképpen megáll hosszabb-rövidebb időre, ezért érdemes olyan infrastruktúrában és programlehetőségekben gondolkodni, amelyek néhány napra itt tartják a kirándulócsoportokat. A

duzzasztótól 3 km-re található a település közkedvelt szabad strandja, ahol kemping kialakítása is tervezhető. A települést érinti az Alföldi Kéktúra útvonal, ami felértékeli a természet közeli idegenforgalmi ágazatok fejlesztését.

A népi hagyományok és mesterségek, ha szórványosan is de ma is élnek és számos hagyományörző csoport és egyesület működik. Körösladány helytörténeti gyűjteménye 2003-ban került átadásra és folyamatosan fogadja a látogatókat. Körösladány a rendezvényeivel is igyekszik a településre csalogatni a látogatókat (Ladányi napok, Népi ételek főzőversenye stb.)

2.4.3.6. Közlekedés

A településen keresztülhalad a 47. számú közlekedési főút (II. rendű), ami összeköti Szeged – Békéscsaba – Berettyóújfalu – Debrecen városokat. A nagyközséget érinti még két összekötő út - a 4232.j. számú és a 4205.j. számú - valamint a vasútállomáshoz vezető 42335.j. alsóbbrendű út. A közutak állapota a térség viszonyaihoz igazítva éppen csak megfelelőnek mondhatóak. A település fő gyűjtőútja a 47. számú közlekedési főútvonal. A várost Vésztővel mindössze egy földút köti össze.

A település belterületén a kiépített gyűjtőutak hossza 6, 29 km, míg a kiszolgáló és lakóutak hossza 11, 531 km, így összesen a belterületi burkolt közutak hossza 17,821 km. A kiépítetlen belterületi kiszolgáló és lakóutak hossza kb. 21, 528 km. A belterületi utak állapota változó, rendszerint karbantartásra szorulnak, arányaiban még így is sok a megfelelő burkolattal nem rendelkező utcák száma. A településen az aszfaltozott utak aránya kb. 46 %-os.

A külterületi közutaknál a kiépített burkolatok hossza kb. 2 km, a kiépítetlen közutak hossza pedig nagyságrendileg 150 km. Ezeknek a nagy részét képezi a külterületi ingatlanok megközelíthetőségét lehetővé tevő földutak, melyeknek állapota nem megfelelő. Nagyobb esőzések után a földutak nagy része járhatatlanná válik.

A településen található kerékpárutak hossza 2, 449 km. A 47. sz. főút mentén, a belterületi szakaszon megépült a párhuzamos kerékpárút. 2013-ban átadásra került a Körösladány Szeghalom kerékpárút 7km hosszban. 2019-évből bővült a belterületi kerékpárút hálózatunk 2,4 km szakasszal, amely a Petőfi tér és Dévaványai út végén található Polyter-Mix munkahelyig tart.

A városi gyalogutak és járdák hossza a belterületen 40, 889 km, melyeknek 95 %-a beton minőségű. Körösladány területén található közintézmények mindegyike megközelíthető burkolt útvonalon.

Vasúthálózat érinti a települést, de a pályatestek ezen a szakaszon csak a személyi forgalmat látnak el, annak ellenére, hogy teherforgalom lebonyolítására is alkalmasak lennének. A megyeközpontot Dévaványa - Gyomaendrőd városok érintésével lehet elérni vasúton. A településen autóbussz pályaudvar nem található, buszmegálló 5 db van.

Vízi közlekedés a településen nem játszik szerepet.

Jelenleg a 47. sz. főút és a Sebes-Körös Körösladányi keresztezésében található közúti híd.

Parkolásra a 47-es főút mellett, a Polgármesteri Hivatalnál, a Petőfi téren, és az ABC-nél van lehetőség. Balesetveszélyes csomópontnak minősül a Dózsa György - Batthyány utca kereszteződése, a híd lejárata, Dózsa György - Lenkey utca valamint a Nadányi – Batthyány utca kereszteződése.

2.4.3.7. Infrastruktúra

Vízellátás

A településen 1970. év második felében épült ki társulati úton a helyi vízbázisra alapozott vízmű ivóvízhálózata, amelyet 2001-ig az önkormányzat üzemeltetett.

Körösladányban 2001 ingatlan van bekapcsolva az ivóvízhálózatba, ez 98%-os rákötöttséget jelent (2005 BM Vízművek adat). 200 m³-es víztorony üzemel.

A város 2001-ben csatlakozott a Békés Megyei Vízművekhez. A települési létesítmények Önkormányzati tulajdonban vannak, melyeket a csatlakozás után a Békés Megyei Vízművek Zrt. üzemelteti és kezeli. A település vízellátása ezt követően a Maros hordalék kúp vízbázisából került biztosításra a Közép-Békési Regionális Vízműrendszeren, Újkígyós irányából.

Az ivóvíz laboratóriumi vízminőség ellenőrzését a Békés Megyei Vízművek Zrt. Központi Laboratóriuma végzi.

Szennyvízkezelés

Körösladány Nagyközség szennyvíztisztító telepe – melynek funkciója kizárólag tengelyen érkező települési szennyvíz tisztítása volt - 1992. évben létesült. A meglévő szennyvíztisztító telephez kapcsolódóan I. ütemű fejlesztés keretében 2004-2005 években a település központi városrészén szennyvízcsatorna hálózat épült ki, amely a település 30 %-át fedte le. A kiépített teljes gyűjtőhálózat vákuumos kényszeráramú rendszerben valósult meg, 1 db központi vákuumgépház kiépítésével. Az első ütemben az összes intézmény rákötése biztosítottá vált.

2015-ben készült el a település egészét lefedő szennyvíz csatorna, mely nagyobb részt gravitációs, kisebb részt vákuumosgyűjtőhálózattal valósult meg. Bővítésre került a szennyvíztisztító telep is, melynek kapacitása 500 m³/nap.

A Körösladány, Külterület 0803/4 helyrajzi számú ingatlanon a szennyvíztisztító telepet az Alföldvíz Zrt. üzemelteti.

A Körösladányi szennyvíztisztító telep és a gyűjtő hálózat önkormányzati tulajdonban van.

Felszíni vízelvezetés

Körösladány település bel- és külterülete a Békés Megyei Területrendezési Terv alapján a rendszeres belvízjárta területek közé tartozik. A belterületre vonatkozó belvízelvezető hálózat rekonstrukciója 2006. nyarán elkészült. A belterületen található vízelvezető csatornák megfelelően biztosítják a terület vízelvezetését és annak felszíni víztelenítését.

A település belterületén a csapadékvíz elvezetése nyílt esővíz-elvezető árokrendszerrel oldható meg. Azokon a területeken, ahol a nyíltszelvényű, füves árokban nincs jelentős vízáramlás, a füvesített földárkok valójában szikkasztó jelleggel működnek.

Gázellátás

Körösladány településen 1980-as évek végén kezdődött el a gázprogram megvalósulása, ami 1995-re be is fejeződött. A program alapján a település földgáz-ellátás tekintetében közel 80%-os ellátottságot valósított meg, ami azt jelenti, hogy a magáningatlanokhoz, közintézményekhez, ipari létesítményekhez biztosított a rákötés lehetősége.

Villamosenergia-ellátás

A település bel- és külterületének villamos energiaellátását a Gyomaendrőd – Szeghalom vonalon haladó 20 kV-os távvezeték biztosítja. Körösladányban 2113 ingatlan rendelkezik elektromos áram bekötéssel, amely 100%-os rákötési arányt jelent

2.4.3.8. Intézményrendszer és a fenntarthatófejlődés

A társadalom fenntarthatósági problémáinak kezelésében nagy feladat hárul az önkormányzatokra, az oktatástól kezdve az egészségügyi, szociális ellátásokon át a hatósági jogkörök gyakorlásáig és a környezeti károk monitorozásáig. A hazai önkormányzatok jelentős része azonban nem rendelkezik megfelelő kapacitásokkal, erőforrásokkal a rá bízott és növekvő mértékű hatásköri feladatok szakszerű ellátására, illetve sok esetben még az alapvető önkormányzati funkciók teljesítésére sem. A jelenlegi önkormányzati struktúra szétaprózott, s az adott rendszerben érdekérvényesítési képessége nem mindig megfelelő.

A fenntartható fejlődés ügyének jelenleg nincs kifejezetten erre rendelt intézményi képviselete vagy felelőse. Az 1992. évi ENSZ-konferencia után az elfogadott programokból és egyezményekből adódó hazai feladatok meghatározására, és a végrehajtás koordinálására megalakult a fenntartható fejlődéssel foglalkozó tárcaközi állandó bizottság, amelyben több országos hatáskörű szerv és civil szervezetek is képviseltették magukat. A bizottság 2001 szeptemberében megújította tevékenységét, hogy a 2002-es johannesburgi Fenntartható Fejlődési Világkonferenciára való felkészülést koordinálja, a hazai stratégiáját előkészítse, és az európai integráció keretében az Európai Unió fenntartható fejlődési stratégiájából adódó hazai feladatokra való felkészülést elősegítse. A bizottság működésének azonban azóta megszűnt a jogszabályi alapja, és működését nem folytatta 2002-t követően. A testület működésének volt eredménye, az elmúlt évtizedben már megjelentek a fenntartható fejlődés egyes elvei és eszközei a különböző ágazati és fejlesztési tervekben.

A fenntartható fejlődés alapelvei, szemlélete azonban nem váltak általánosan elfogadottá. Ennek több oka van: többek között a fogyasztás-központú szemlélet terjedése, a jólét fogalmának elsősorban az anyagi javakra történő korlátozása és a természeti erőforrások fokozott használata. Nem terjedt el a fenntartható fejlődés egyik legfontosabb feltétele, a társadalom - gazdaság - környezet kölcsönhatásaira figyelő, tervezés és irányítás, amihez az ágazatokra osztott igazgatási és intézményrendszer kellő mértékű összhangjának hiánya is hozzájárult.

A fenntartható fejlődés kérdéseivel a hazai civil szervezetek közül legkorábban a környezet- és természetvédő társadalmi szervezetek kezdtek foglalkozni. A fenntartható fejlődés gyakorlati megvalósítására több civil szervezet kezdeményezett programokat. Ezek a programok a legkülönbözőbb földrajzi környezetben valósultak meg, általában egy-egy kisebb települést vagy településcsoportot érintve. E programok jellemzői, hogy helyi erőforrásokon alapulnak, helyi munkaerő és tudás, tapasztalat, valamint helyi anyagok és hagyományos technológiák felhasználásával. Emellett javultak a társadalmi részvétel feltételei a különböző országos és térségi ágazati, fejlesztési programok kidolgozásában, az ezekkel foglalkozó ágazatközi és ágazati testületekben is.

A körösladányi civil szervezetek közül elsősorban a Körösladányi Városszépítők Egyesülete tevékenysége irányul a fenntarthatóság helyi, térségi megteremtésére.

3. SWOT- analízis

A SWOT elemzés segítségével feltérképeztük azokat az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, amelyek jellemzik jelenlegi helyzetünket, és amelyek pozitív, vagy negatív szempontból befolyással lehetnek a meghatározott jövőkép elérésére, a kialakítandó stratégiai terv megvalósítására. A következőkben bemutatjuk a csoport által kialakított pillanatnyi helyzetképet, amely a stratégiai célok megvalósítása során, újabb szereplőknek a végrehajtásba történő bevonása, valamint az időközben bekövetkező változások hatására átalakulhat, kiegészülhet, módosulhat. A konszenzussal meghozott döntések kialakították azt a prioritási erőteret, amelyet a stratégia felállításánál figyelembe lehet majd venni. A munkacsoport tagjai a SWOT elemzési tényezők szerint összegyűjtött és rangsorba rendezték azokat a problémákat, problémaforrásokat is, amelyekkel számolni kell a kitűzendő célok megvalósításakor.

Erősségeink – jó adottságok, amelyekre építhetünk, számíthatunk

Erősségek	Problémaforrások	%
Az önkormányzat dolgozói szakképzettek, erős bázist alkotnak	Az önkormányzatokban dolgozók keveset keresnek, munkavégzésük túlszabályozott, nagy az elszívó hatás.	42 %
Együttműködő képviselő testület, agilis polgármester.	Problémás lehet, ha a képviselőtestület összetétele megváltozik.	19 %
A közintézmények felújítottak.	A felújított közintézmények belső korszerűsítése még nem megoldott.	16 %
Jó a város közbiztonsága.	A jó közbiztonság fenntartása összetett feladat és sokba kerül.	13 %
Sok a tevékeny civil szervezet.	A civil szervezetek tevékenysége túlszabályozott, nincs utánpótlásuk, kevés a működésükre fordítható pénz.	6 %
A települési rendezvények jók, színvonalasak, látogatottak	A település rendezvényeinek színvonalát nehéz hosszú távon fenntartani.	3 %
A városközpont szép, rendezett.	A rendezett városközpontot nehéz megtartani, tovább szépíteni, kiterjedését növelni.	0 %

Gyengeségeink – amelyeket le kell küzdenünk, amin változtatnunk kell

Gyengeségek	Problémaforrások	%
Forrás és költségvetés hiányos működés.	Alacsony fizetőképességű a lakosság.	27 %
	Az önkormányzat nem rendelkezik elégséges költségvetéssel.	10%
	A vállalkozások tőkehiányosak, sok az adóelvonásuk.	10%
A lakosság körében kevés a szakképzett munkaerő.	Hiányoznak, vagy elégtelenek a központi intézkedések.	12 %
Nagyarányú a lakosság elvándorlása (belföldre, külföldre).	Kevés a jó minőségű lakás, a munkahely, ezért alacsony a létbiztonság, és hiányzik a jövőbe vetett hit.	10 %
A város lakossága fokozatosan elöregedik.	Az elöregedés az elvándorlás következménye.	12 %
A városban kevés az életminőséget javító szolgáltatások száma és köre.	Nincs fizetőképes kereslet, magasak az adóterhek.	10 %
Az emberek közül sokan negatívan állnak a megoldásra váró kérdésekhez.	Az emberek negatív beállítottságúak, és gondolkodásúak, nincsenek jó, pozitív példák, a média hatása kedvezőtlen.	7 %
Alacsony a születendő gyermekek száma.	Problémát jelent a késői házasságkötés, nincs elfogadható családpolitika (családmódel).	2 %

Lehetőségek – kihasználható külső adottságok, segítő körülmények

Lehetőségek	Problémaforrások	%
A pályázati rendszer nyújtotta lehetőségek.	Problémát jelenthet, ha nem a város számára megfelelő tartalommal és feltételekkel írják ki ezeket a pályázatokat.	45 %
A város jó földrajzi elhelyezkedéséből adódó közlekedési lehetőségek.	Ha tovább romlik az úthálózat, ritkítják a járatokat, megszüntetnek közlekedési lehetőségeket.	25 %
A múltból származó adottságok kihasználása, a hagyományok ápolása.	Amennyiben rossz kezekbe kerül, vagy rosszul sáfárkodnak vele.	15 %
Az adott természeti környezet.	A határon átnyúló szennyezés veszélye felléphet, vagy ha rosszak a katasztrófavédelmi tervek.	5 %
A 127. vasútvonal korszerűsítése.	Ha elmarad a szükséges állami döntés.	5 %
A település arculatának, külső megítélésének kedvező alakulása.	A fenntartáshoz körültekintő intézkedésekre van szükség.	5 %
Az ország javuló gazdasága.	A vállalkozások támogatásával továbbra is gondok vannak.	0 %
A román határ közelsége	Az aktuálpolitika zavarokat okozhat a lehetőségek kiaknázásában.	0 %

Veszélyek – fenyegető külső körülmények, kockázatok, amelyekre fel kell készülnünk

Veszélyek	Problémaforrások	%
A változásoktól való félelem.	Az embereknek nincs jövőképük.	36 %
A nevelt gyermekek magas száma.	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának folyamatos emelkedése.	25 %
Az állami utak rossz, elhanyagolt, balesetveszélyes állapota.	Rontja a város megközelíthetőségét, vonzerejét. Az állami beavatkozásra kevés a ráhatása a városnak.	25 %
Időjárás, belvíz, árvíz.	Annak ellenére, hogy az önkormányzat kiemelten figyel ezekre, mégis kevés a mozgástere, a forrása a megelőzésre.	7 %
Az ingatlanpiac alacsony érték-áraránya.	A városban található ingatlanokat nem, vagy csak mélyen ár alatt lehet eladni. Az önkormányzat kénytelen ezeket felvásárolni és lebontatni.	4 %
A környező településeknek magas a népességelszívó hatása.	A problémák forrásait komplex formában lehet csak kezelni.	3 %
Elégtelen az életminőséget javító szolgáltatás, kereskedelem.	A külső vállalkozások, szolgáltatók nem telepednek meg.	0 %

4. A Fenntarthatósági Fejlődési Program célkitűzései és feladatai

A Fenntarthatósági Program fő célkitűzése, hogy elősegítse Körösladány társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődésének közép-, illetve hosszútávon fenntartható pályára való áttérését, figyelembe véve a helyi adottságokat és a tágabb folyamatokat, feltételeket.

A Program a fenntartható fejlődés koncepciójára, szemléletére és értékrendjére, alapelveire, célkitűzéseire és megvalósítási eszközeire építve hosszú távú, átfogó, folyamatosan felülvizsgálandó és megújítandó keretet nyújt a helyi stratégiák, programok, tervek számára, ezzel egyúttal számításba véve az azok közötti összefüggéseket és kölcsönhatásokat, valamint elősegítve azok összhangját (koherenciáját).

Ennek érdekében a FFP:

1. jól összpontosított politika, ami integrálja az egyes szektorok „környezet és fejlődés” típusú problémáit, tervezési céljait és értékeit, döntéshozását és végrehajtási mechanizmusát;
2. elkötelezett a helyi problémák felismerése és megoldása mellett, mindezt hosszú távú (legalábbhárom generációnyi) időkeretben gondolkodva;
3. feltárja a környezeti hatások és a mögöttes gazdasági és politikai nyomások összefüggéseit (politikai döntések, és azok hiánya, a piac működési elégtelenségei stb.);
4. a helyi jellegű kérdések, ügyek, döntések és intézkedések és a globális hatások között próbálja az összefüggéseket megtalálni, legyen az környezeti, társadalmi vagy gazdasági vetület;
5. a közösség közreműködését erőteljesen próbálja motiválni. A polgárokat, társadalmi szervezeteket és főérdekcsoportokat igyekszik bevonni a „környezet és fejlődés” típusú ügyek tervezési és megvalósítási folyamatába;
6. meghatározza és elősegíti a fenntarthatóság eléréséhez, a kívánatos társadalmi állapot felelő elmozduláshoz szükséges változásokat és annak kereteit;
7. azonosítja azokat az alapvető feltételeket, amelyek e célok és politikák – jól tervezhető, kommunikálható, mérhető és számon kérhető – megvalósulását lehetővé teszik;
8. azonosítja a leginkább gátló, illetve a megvalósulást leginkább segítő főbb tényezőket, s ezek alapján meghatározza a célkitűzéseket, a cselekvés fő irányait;
9. figyelembe veszi a már létező programokat, terveket és stratégiákat, beépül azokba, illetve kezdeményezi azok felülvizsgálatát, átalakítását és új tervek kidolgozását, ezzel biztosítva közép- és hosszútávon a politikák lehető legnagyobb összhangját és a területek integrációját.

A FFP megvalósítása széleskörű egyeztetési folyamatot, a társadalmi érdekcsoportok/civil szervezetek képviselőinek bevonását és a politikai, gazdasági és társadalmi szereplők közötti széleskörű együttműködést igényel.

4.1. A Fenntarthatósági Program társadalmi célkitűzései és feladatai

A fogyó és öregedő népesség problémájának kezelése érdekében a hosszú távú népesedés- és migrációs politika célja a vállalt gyermekek nyugodt felnevelésének biztosítása mellett a gyermekvállalási kedv növelése, valamint a különböző generációk, valamint a hazai lakosság és migráns

csoporthoz közöti harmonikus együttlét megteremtése. A csökkenő népesség problémáját a termékenység növelése, valamint a bevándorlás biztosítása mellett a mortalitás javítása is szolgálja.

Emellett fontos fenntarthatósági célkitűzés az egészségi helyzet javulása a településen, mivel minden más gazdasági és társadalmi folyamatra is erőteljesen kihat. Cél, hogy és a lakosság minél hosszabb egészségben eltöltött életet tudjon megélni. Két fő területen van lehetőség az egészségmegőrzés és az egészséges életmód ösztönzésére: egyrészt az egészséggel kapcsolatos szemléletformálás keretében, másrészt a egészségmegőrzés konkrét lehetőségeinek területén.

A társadalmi folyamatoknál fontos célkitűzés a településen élő hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének növelése.

<i>Projekt neve</i>	Egészségügyi ellátások fejlesztése és hátrányos helyzetűek integrációja
<i>Projekt célja</i>	<p>Egészségügyi és szociális ellátások fejlesztése az elhalálozás csökkentése érdekében.</p> <p>Az egészségügy területén a prevenciók tevékenység továbbvitele illetve fejlesztése, ezen belül külön figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetűek speciális szükségleteire.</p> <p>A fogyatékossggal élő emberek társadalmi integrációjának segítése. A lakosság (ezen belül az ifjúság) egészségi, edzettségi állapotának javítása érdekében az iskolai sporttevékenység, valamint a szabadidősport tárgyi feltételeinek megteremtése.</p> <p>A hátrányos helyzetű tanulók tanköteles kor utáni iskolai lemorzsolódásának csökkentése</p> <p>A még nem akadálymentesített intézmények akadálymentesítése.</p>
<i>Feladatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A 2007-ben átadott orvosi rendelő funkcióinak lehetőség szerinti bővítése. Szűrővizsgálatok elvégzésének ösztönzése. ▪ A gyermekek egészséges felnőtté válása érdekében a gyermek és ifjúságvédelem intézmények együttműködésének erősítése. ▪ A közintézmények alkalmassá tétele a mozgásuk vagy más okok miatt hátrányos helyzettel élő személyek befogadására. ▪ A településen élő hátrányos helyzetű fiatalok továbbtanulásának támogatása Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjjal. ▪ Sporttevékenységet és szabadidős tevékenységet ellátó civil szervezetek további támogatása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orvosi rendelő ▪ Ifjúságvédelmi intézmények ▪ Város közintézményei ▪ Önkormányzat ▪ Civil szervezetek
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata ▪ civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Város lakosság számának növelése
<i>Projekt célja</i>	A vállalt gyermekek nyugodt felnevelésének segítése a gyermekvállalási kedv növelése érdekében. Az elköltözés csökkentése illetve a bevándorlás növelése a településre. Csökkenő születésszám megfékezése - A vállalt gyermekek felnevelésének segítése a gyermekvállalási kedv növelése érdekében
<i>Feladatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzati támogatások fenntartása a gyermeket nevelő családok segítésére. (beiskolázási támogatás, születési támogatás) ▪ Önkormányzati letelepedési és lakásvásárlási támogatások fenntartása. ▪ A lakosságmegtartó infrastrukturális fejlesztések folytatása, pályázati lehetőségek keresése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város közigazgatási területe ▪ Lakosság
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

4.2.A Fenntarthatósági Program környezeti célkitűzései és feladatai

A természeti értékek védelmében alapvető cél a természetes ökoszisztémák működőképességének megőrzése. Ennek záloga az élővilág sokféleségének megőrzése, illetve hogy a természeti erőforrásokat csak olyan mértékig szabad használatba venni, hogy a szóban forgó ökológiai rendszerek hosszú távon is folyamatosan biztosítani tudják szolgáltatásaikat, stabilak és rugalmasak legyenek.

Az éghajlatváltozással kapcsolatban a cél az üvegházhatású gázok légkörbe való kibocsátásának csökkentése, a nyelők növelése; másrészt fel kell készülni, alkalmazkodni kell a változó időjárási és éghajlati hatásokhoz, ami a várható változásokra való felkészülést, az előrejelzést, a megelőzést, a károk mérséklését és a helyreállítás hatékonyságának javítását jelenti. A csökkentés és az alkalmazkodás céljának együtt kell megjelennie a tervekben és az intézkedésekben, hogy a lehető leghatékonyabb cselekvést biztosítani lehessen.

A vizekkel kapcsolatos fenntarthatósági cél a takarékos, értékvédő gazdálkodás, és a vizeknek a következő generációk számára való megőrzése. Ezen belül a természetes és mesterséges vízkörforgás mennyiségi és minőségi összehangolása, elsősorban a megújuló felszín alatt vízkészlettel való fenntartható gazdálkodás megteremtése, az egészséges ivóvíz biztosítása, a szennyvíz-elvezetés és -kezelés megoldása, a vizek szennyezésének elkerülése,

Projekt neve	Környezetbiztonság és élhető egészséges város
Projekt célja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése; ▪ környezet és egészség kapcsolatának feltárása, az egészségre káros hatások megszüntetése; ▪ a biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem; ▪ fenntartható terület- és földhasználat; ▪ hulladékgazdálkodás problémáinak megoldása; ▪ környezetbiztonság erősítése.
Feladatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nevelési-oktatási intézményekben folyó egészség- és környezeti nevelési törekvések, valamint a környezettudatos működés ösztönzése, támogatása; ▪ környezetvédelmi szemléletformálást és ismeretterjesztést szolgáló tevékenységek szervezése, ösztönzése, támogatása; ▪ középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés); ▪ helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, föld-hő, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása; ▪ szennyezés nélküli, vagy a legkisebb levegőszennyezést okozó megoldások előnyben részesítése a közlekedésfejlesztést, iparfejlesztést érintő önkormányzati döntések során;
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság
Érintett terület	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Közép- vagy hosszútáv
Partnerek	Körösladány Város Önkormányzata
Beruházási költség	Projektmérettől függően
Megvalósítási keret	Saját forrás, pályázati lehetőségek

Szennyvízkezelés és csatornázás

Projekt neve	Szenny- és csapadékvíz kezelése
Projekt célja	A szennyvíztelep és a csatornahálózat felújítása és bővítése Csapadékvíz-elvezetési problémák megoldása. Vízügyi Ház rendbetétele Vizeink védelme és fenntartható használata.
Feladatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ KEOP 7.1.2.0 Szennyvízelvezetés és tisztítás pályázati megkezdett beruházás befejezésére a projekt zárása, a szükséges pályázatban vállalt rákötési arány elérése. ▪ a legkritikusabb területek vízrendezése akár saját erőből is

	<p>(esetlegesen az érintett lakosok bevonásával)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati lehetőség esetén a város egész területe rendszeres egyeztetés a befogadók kezelőivel ▪ közreműködés a „Szennyvíz Program” végrehajtásában, a szükséges beruházások megvalósítása; ▪ a lakások csatornabekötésének ösztönzése; ▪ a helyi és térségi jelentőségű vizek védelmét szolgáló beavatkozások megvalósítása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Körösladány Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

Települési épített környezet

Az intézkedés célja: A környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a városi fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban. A településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése. A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a városlakók számára.

<i>Projekt neve</i>	Épített környezet javítása
<i>Projekt célja</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Burkolatlan belterületi utak szilárd burkolattal való ellátása. ▪ Meglévő burkolt utak felújítása ▪ Intézmények épületeinek felújítása; Járdaeépítési program folytatása ▪ Települési rendezési terv felülvizsgálata ▪ A diák- és tömegsport alaplétesítményeinek építése, fejlesztése.
<i>Feladatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A település belterületi útjainak 80 %-a burkolt legyen, illetve gondoskodni kell a többi utca megközelítésének biztosítására. ▪ pályázattal eddig nem, vagy részlegesen érintett épületek korszerűsítése, felújítása ▪ Idősek Otthona bővítésének lehetőségét meg kell teremteni, pályázat segítségével. ▪ Intézmények energetikai korszerűsítése (energihatékonyság növelése, a megújuló energia felhasználási arányának növelése) ▪ a legforgalmasabb és legveszélyesebb helyeken a biztonságos gyalogos közlekedés érdekében ▪ Azoknak a hibás rendelkezéseknek a kijavítása, amelyekkel már szembesültünk a tervvel kapcsolatban, a terv felülvizsgálata. ▪ A sporttelep felújítása, szertár, büfé épület építése a TAO program keretében, A helyi Körösladányi MEDOSZ SK támogatása a TAO

	<p>pályázatok önerejének átvállalásával.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A sportcsarnok/tanuszoda tervezésének befejezése, benyújtása pályázatra, siker esetén a megvalósítás a ciklus végéig. A beruházáshoz szükséges területeket vásárlással, cserével, kisajátítással meg kell szerezni. ▪ Kizárólag pályázati forrás bevonásával. ▪ Wenckheim kripta felújítása, Kormány segítségével.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, turisták, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Körösladány Város közigazgatási területe és térsége
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, pályázati lehetőségek

Közlekedés

<i>Projekt neve</i>	Közlekedés fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása Közlekedésbiztonság fejlesztése a forgalomtechnikai terv felülvizsgálata alapján
<i>Feladatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kerékpárút építés Körösladány külterületén és belterületén egyaránt, ha szükséges, akkor tervek készítése. Megoldást kell találni a 47-es főút belterületi szakaszán a kerékpáros átkelés biztonságosabbá tételére. (külterületen csak a két szomszédos település közös akaratával valósítható meg ilyen fejlesztés) ▪ További táblák, korlátok, oszlopok stb. kihelyezése, parkolók kialakítása. (kerékpáros átkelés biztonságosabbá tétele a 47-es főúton) ▪ Járda- és kerékpárút-építés, valamint ezek karbantartása, a biztonságos használat feltételeinek javítása: közvilágítás, köztisztaság, közbiztonság
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Körösladány Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv

<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

Szabadidő és kultúra

<i>Projekt neve</i>	Szabadidős és kulturális létesítmények felújítása
<i>Projekt célja</i>	Szabadidős, és kulturális létesítmények felújítása, fejlesztése Játszóterek és parkok továbbfejlesztése néhány kisebb kiegészítő elem beépítésével
<i>Feladatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Javítani kell a technikai feltételeket, eszközbeszerzéssel. Pályázatok segítségével minél több programot kell biztosítani a lakosságnak. ▪ Kishajó kikötő, csónaktároló, szabad strand kialakításához szükséges tervezési feladatok elvégzése, pályázat esetén megvalósítás. ▪ városi játszóterek fejlesztése, bekerítése, a megfelelő vagyon védelem biztosítása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Körösladány Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

Közbiztonság

Projekt neve	Közbiztonság
Projekt célja	Közbiztonságot javító beruházások
Feladatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A térfigyelő kamera-rendszer bővítése. ▪ Fokozott rendőrségi jelenlét
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Körösladány Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	rövid- és középtáv
Partnerek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata
Beruházási költség	projektmérettől függően
Megvalósítási keret	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

4.3.A Fenntarthatósági Program gazdasági célkitűzései és feladatai

Általános cél a környezetkímélő és főként a helyi, térségi adottságokra, erőforrásokra és vállalkozásokra alapozó gazdasági szerkezet kialakítása.

Projekt neve	Környezettudatosság és munkahelyteremtő folyamatok
Projekt célja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Környezettudatos, környezeti konfliktusokat megelőző településfejlesztés, ▪ az önkormányzati intézményekben törekvés a minél racionálisabb, hatékonyabb munkamegosztás kialakítására, ▪ magas foglalkoztatást biztosító, környezetbarát kis- és középvállalkozások (helyi, térségi, hazai) működésének, letelepedésének támogatása, ▪ a természeti erőforrások használata nem fenntartható módjainak csökkentése, kiküszöbölése, ▪ a vállalkozások társadalmi felelősségvállalásának erősítése, a magán- és a közszféra közötti együttműködés ösztönzése.
Feladatok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helyi, szezonális, bio- és magyar termékek forgalmának/választásának ösztönzése (piacok, értékesítési pontok). ▪ Helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, földhő, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása. ▪ A települések adottságaira és lehetőségeire alapozott fejlesztési irányokról szóló döntések meghozatalakor a fenntarthatósági

	<p>szempontok figyelembevétele, összhang teremtése a településfejlesztési elképzelések és településrendezési eszközök között.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szennyezés nélküli, vagy a legkisebb levegőszennyezést okozó megoldások előnyben részesítése a közlekedésfejlesztést, iparfejlesztést érintő önkormányzati döntések során. ▪ A települések adottságaira és lehetőségeire alapozott fejlesztési irányokról szóló döntések meghozatalakor a talajok védelmének és fenntartható használatának figyelembe vétele
<i>Célcsoport</i>	Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata ▪ Kistérségi társulás ▪ Vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Magántőke

Ipar

<i>Projekt neve</i>	A ipari területek és a lakóövezetek keveredésének megakadályozása
<i>Projekt célja</i>	Környezettudatos, környezeti konfliktusokat megelőző településfejlesztés
<i>Feladatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A települések adottságaira és lehetőségeire alapozott fejlesztési irányokról szóló döntések meghozatalakor a fenntarthatósági szempontok figyelembevétele, összhang teremtése a településfejlesztési elképzelések és településrendezési eszközök között.
<i>Célcsoport</i>	Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körösladány Város Önkormányzata ▪ Kistérségi társulás ▪ Vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Magántőke

5. MONITORING JAVASLAT

A monitoring célja

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A terv végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről, a szolgáltatásokban és a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti „híd” megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

A visszacsatolás és értékelés célja

Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése célközpontú mutatók segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

Cselekvési terv

Fenntarthatósági megbízott és monitoring csoportok kijelölése

A fenntarthatósági tervben leírtakkal, valamint a Város környezeti fenntartásával kapcsolatos feladatok koordinálására, a fenti tervben leírt feladatok betartásának figyelemmel kísérésére, a fenntarthatósági terv felülvizsgálatához szükséges lakossági véleménygyűjtéshez fenntarthatósági megbízott kijelölése szükséges.

Fenntarthatósági terv felülvizsgálata

Jelen Környezeti Fenntarthatósági Terv felülvizsgálatát évente 1 alkalommal felül kell vizsgálni, a fenntarthatósági megbízott által begyűjtött lakossági és intézményi vélemények figyelembe vételével, ennek megfelelően a szükséges módosításokat el kell végezni.

Tudatformálás, konzultációk, gyűlések tartása

Évente két alkalommal – tavasszal és ősszel – konzultáció szervezése a környezeti fenntarthatósági tervben foglaltak megvalósításáról, valamint az elhangzott vélemények, ajánlatok kiértékelése és a fenntarthatósági terv ennek alapján történő felülvizsgálata.

Monitoring rendszer szereplői

- Polgármester
- Bizottsági elnökök
- Gazdasági és pénzügyi Bizottság
- Szociális, Családi, Egészségügyi- és Környezetvédelmi Bizottság
- Kulturális, Oktatási és Sport Bizottság

Az Önkormányzat által fenntartott oktatási Intézmények vezetői

- Körösladányi ÁMK "Zöldág" Napközis otthon Óvodájavezetője

Az önkormányzat által fenntartott közintézmények vezetői

- Dr. Asztalos Miklós Művelődési Ház vezetője
- Körösladányi Helytörténeti Gyűjtemények Háza vezetője
- Könyvtár vezetője

Társulások

- Víziközmű társulás
- Szeghalom kistérségi többcélú társulás

Közműszolgáltatók

- Víziközmű

Polgármesteri hivatal munkatársai

- Irodai dolgozók
- Könyvelek, Anyakönyvezetők
- Műszaki csoport
- egyéb munkatársak

A fenti csoportvezetőivel történt egyeztetések alapján a monitoring csoportban – az LA21-ben – a vezetők kerülnének megjelölésre, akik, adott esetben kijelölik az adott iroda azon munkatársát vagy munkatársait, akik a konkrét monitoring feladatot ellájtják.

Civil szervezetek, helyi közösségek

- Körösladány Város Fejlődéséért Közalapítvány
- "Aranyketrec" Alapítvány
- Körösladány Városszépítők Egyesülete
- Körösladányi Gazdakör
- Körösladányi Polgárőr Egyesület
- Körösladány „Jövőért” Alapítvány
- Körösladányi Óvodásokért – Gondatlan gyermekkor alapítvány
- Körösladányi GYERMEKEKÉRT ALAPÍTVÁNY
- Körös Gyöngyei alapítvány
- Körösladány Nadányi Társaság
- Körös Művészeti Egyesület

Indikátorok

A Local Agenda 21 program keretén belül szükség van az előrehaladás, a bekövetkezett változások, a teljesítmény értékelésére. Az egyes részek előrehaladásának méréséhez olyan mutatószámok (INDIKÁTOROK) szükségesek, amelyek segítségével értékelhetők a bekövetkezett változások. Az indikátorok a környezeti, társadalmi-, gazdasági folyamatok elemzéséhez, teljesítményértékeléshez nyújtanak segítséget és az információkat közérthető formában juttatják el a célszemélyekhez. Hozzájárulnak a társadalom szereplőinek tudatossága és viselkedése közötti eltérés csökkentésére, segítik a döntési folyamatok koordinációját - mindezt a fenntarthatóság alapelveinek érvényesülése érdekében.

Az indikátorok meghatározásánál jól mérhető, a KSH adatbázisában és a helyzetelemzés fejezeteiben is szereplő és alkalmazott statisztikai paramétereket választottunk, melyeket táblázatos formában foglaltunk össze. Ezen fenntarthatósági pillérenként készített táblázatok évenkénti kitöltésével és

kiértékelésével hosszú távon is nyomon követhetők az időközben bekövetkezett változások, folyamatok.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes indikátorok nem elsősorban egy-egy állapot leírására törekednek, hanem a LA21 előrehaladásával, megvalósulásával kapcsolatos változásokat mutatják be, és alkalmasak a közösségi teljesítmény mérésére, vagy akár az országos, ill. nemzetközi trendekkel való összehasonlításra.

A meghatározott célkitűzések megvalósulásának nyomon követése elsősorban az Önkormányzat feladatkörébe tartozik. Továbbá biztosítani kell a szolgáltatók, a lakosság tájékoztatását az eredményekről és a bekövetkezett változásokról.

Az indikátorok összegyűjtése pillérenként és célonként más-más intézmény feladata. Az oktatással kapcsolatos indikátorok és adatok összegyűjtése az oktatási intézmények feladata, melyből éves adatszolgáltatást kell, adjon az Önkormányzat részére. A demográfiai adatok összegyűjtéséért az Önkormányzat illetékes osztálya a felelős. Az infrastruktúra adatait a szolgáltatók kötelessége szolgáltatni. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos információkat a közszolgáltatóknak kell összegyűjteni adott évre vonatkozóan. Az egészségügyi, szociális és közbiztonsággal kapcsolatos indikátorok összegyűjtése szintén az Önkormányzat feladata segítséget kérve az érintett intézmények vezetőitől. A gazdasági pillérrel kapcsolatos összes adat összegyűjtése, kiértékelése az Önkormányzat feladata, csakúgy, mint a kitűzött célok megfogalmazása. A kulturális adatok szolgáltatásáért a Város kulturális intézményei a felelősek.

Az indikátorok összegyűjtésére segítségül szolgálnak az alább látható táblázatok, amelyeket 3 részre tagoltunk:

- Társadalmi pillér
- Gazdasági pillér
- Környezeti pillér

TÁRSADALMI PILLÉR

Részcélok	Indikátorok	2015	2016	2017	2018
Általános adatok	állandó népesség száma (fő)				
	elvándorlások száma (eset)				
	Odavándorlások száma (eset)				
Egészségügyi helyzet fejlesztése	Működő házi orvosok száma (fő)				
	Működő házi gyermekorvosok száma (fő)				
	A házi orvosok által ellátott szolgáltatások száma (szolgálat)				
	A házi gyerekorvosok által ellátott szolgáltatások száma (szolgálat)				
	A házi orvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)				
	A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)				
	A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások száma összesen (eset)				
	A házi orvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)				
	A házi orvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatás (eset)				
	Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)				
	Beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adatok) (db)				
	Gyógyszertárak száma (humán) (db)				
	Szociális helyzet fejlesztése	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)			
Éven túl nyilvántartott álláskeresők száma					
Járadék típusú ellátásban részesülők					
Segély típusú ellátásban részesülők					
Rendszeres szociális segélyben részesülők					
Munkavállaló korú népesség					
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya					

Oktatás, képzés fejlesztése	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)				
	Az általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)				
	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)				
	A napközis tanulók száma a nappali oktatásban az általános iskolákban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (fő)				
	Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)				
	Naponta bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)				
	Számítógépek száma az általános iskolai feladat ellátási helyeken (db)				
	Középiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)				
	Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)				
	Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)				
	Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt) (fő)				
	Középiskolai főállású pedagógusok száma (fő)				
	Szakiskolai és speciális szakiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)				
	Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)				
	Főállású pedagógusok száma a szakiskolákban és a speciális szakiskolákban (fő)				
Nemzetiségi, etnikai oktatásban tanulók száma a nappali oktatásban, a középiskolában (fő)					
Közbiztonság fejlesztése	Településőrök száma (fő)				
	Bűncselekmények száma (db)				

Kulturális élet fellendítése	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)				
	Múzeumi kiállítások száma (db)				
	Múzeumi látogatók száma (fő)				
	Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)				
	Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)				
	Kulturális rendezvények száma (db)				
	Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)				
	Alkotó művelődési közösségek száma (db)				
	Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő)				

GAZDASÁGI PILLÉR

Részcélok	Indikátorok	2015	2016	2017	2018
Nemzetközi együttműködés	Pályázati lehetőségek				
Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	önkormányzati bevételek összesen (Ft)				
	önkormányzati kiadások összesen (Ft)				
	adóbevételek (Ft)				
	összes felvett támogatás (Ft)				
	összes elnyert pályázati forrás (Ft)				
	összes kifizetett pályázati önerő (Ft)				
Mezőgazdaság fejlesztése	összes mezőgazdasági használatú földterület (ha)				
	egyéni gazdaságok száma (db)				
	kistermelői gazdaságok száma (db)				
	mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma (db)				
	biotermesztés alatt álló földterület (ha)				
Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	ipari szektorban foglalkoztatottak száma (fő)				
	ipartelepek száma (db)				
	bejegyzett vállalkozások száma (db)				
	környezetbarát technológiák alkalmazása (%)				
Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	szálláshelyek száma (db)				
	összes szállásférőhelyek száma (db)				
	vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)				
	külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)				
	vendéglátóhelyek száma (db)				
	turisztikai információs pontok, irodák száma (db)				

KÖRNYEZETI PILLÉR

Részcélok	Indikátorok	2015	2016	2017	2018	
Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme	összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)					
	a lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)					
	komposztáló háztartások száma (db)					
	biohulladék mennyisége (t)					
	helyi védettség alatt álló területek (m ²)					
	helyi védettségű épített objektumok száma (db)					
	felújításra szoruló középületek száma (db)					
A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)	zajszennyezés mértéke (dB)					
	szén-dioxid (CO ₂) koncentráció (ppm)					
Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	Lakásállomány (db)					
	Közüzem i ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)					
	Közüzem i ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)					
	Közüzem i szennyvízcsatorna-hálózat hossza (km)					
	Közüzem i szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)					
	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)					
	Az összes gázcsőhálózat hossza (km)					
	Összes gázfogyasztók száma (db)					
	Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)					
	Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)					
	Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)					
	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)					
	Állami közutak hossza (km)					
	Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)					
	Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)					
	Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámtás nélkül) (1000 m ³)					
	Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)					
	Összes elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)					
	Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	fenntartható energiahasználat témájú előadások résztvevőinek száma (fő)				
		megújuló energiaforrást alkalmazó középületek száma (db)				

	megújuló energiaforrást alkalmazó háztartások száma (db)				
	egy főre jutó összes energiafogyasztás (fő/MJ)				
Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása	erdő művelési ág aránya a területhasználatban (%)				
	biológiai aktivitás mértéke (%)				
	összes zöldterület a településszerkezetben (m ²)				
	egy főre jutó zöldterület (fő/m ²)				
	szabványos játszóterek száma (db)				
	a zöldfelületek fenntartásra szánt költség (Ft/ha)				

6. MEGVALÓSÍTÁS

A város fejlesztése, versenyképességének növelése csak akkor lehet hosszú távon eredményes és fenntartható, ha széles társadalmi bázison nyugszik, minél több ember vesz részt a javak környezetkímélő előállításában, és élvezi azok előnyeit.

Alapvető fontosságú, hogy a Körösladány Fenntartható Fejlődésének Programjában szereplő célok eléréséhez vezetőúton a társadalmi szereplők folyamatosan tisztában legyenek azzal, hogy milyen célért milyen befektetéseket és erőfeszítéseket kell megtenni. A célok elérése ugyanakkor – egyes esetekben a konfliktust is vállaló – reformok, és a helyitársadalom minden tagjának tudatos tevékenysége által mehet végbe.

A FFP meghatározza a fenntartható fejlődés elérésének folyamatát, szervezeti hátterét és eszközeit. A fenntarthatóság felé való elmozdulás csak egységes rendszerszemlélet alapján képzelhető el. E szemlélet alapján – folyamatosan (kétévente) felülvizsgálva és szükség esetén megújítva a FFP tartalmát – meghatározhatók azok a követelmények, megoldási módok, amelyek biztosítják az egyes intézkedések összhangját, kapcsolódásait és hatásosságát.

6.1. Az önkormányzat szerepe a helyi fenntarthatóság megvalósításában

A FFP megvalósításához az önkormányzat részéről olyan politikai kultúra megteremtése szükséges, mely:

- párbeszédet folytat a jövőképről, a fejlődés lehetséges irányairól, a közösség jövőjének értékeiről és alapvető döntéseiről,
- a párbeszédbe bevonja a társadalom minden csoportját,
- az általános megegyezés (konszenzus) elven alapszik.

Az önkormányzatnak a FFP megvalósításában kapott központi szerepét a következő jellemzők indokolják:

- Az önkormányzat a helyi közösséghez „közel van”, így érzékenyebb a helyi problémákra (szubszidiaritás elve)
- Kiterjedt szolgáltató-rendszer működtetője
- Az erőforrások egyik jelentős felhasználója. A legtöbb közösségben az önkormányzatszámottevő munkáltató és erőforrás-felhasználó, ezért a fenntarthatósági célok megvalósítása
- A piacot befolyásoló erő. Mint az áruk és szolgáltatások egyik legnagyobb fogyasztója helyszinten, az önkormányzat jelentős befolyást gyakorolhat beszállítóira.
- Példakép más szervezetek számára. A környezetmenedzsment javuló gyakorlatával kapcsolatban szükség van a megfelelően tanulmányozott és jól dokumentált példákra

- Az önkormányzat saját tapasztalatainak továbbadása ösztönzőleg hathat mások számára. A legnehezebb feladat az, hogy a magasabb szintű környezeti teljesítményt egy szervezetintegráns részévé tegyük, ezért az ezen a téren elért sikerek továbbadása felbecsülhetetlen értékkel bír és ritkán követel nagy tőkebefektetést.
- Információszoigálatató. Egyre több helyen felismerik, hogy az információ könnyű eléréséneklehetővé tétele nagyban támogatja a helyi közösséget.
- Támogató. Az önkormányzat kezében számos eszköz van arra, hogy stratégiai keretbztosítson a polgárok személyes környezeti teljesítményének javításához. Sőt, számos nagy szervezet hagyatkozhat meg a központi gondoskodásra: tömegközlekedés, hulladékfeldolgozás,oktatás stb.
- Hálózatműködtető. Amennyiben egy közösség teljes erőforrásbázisát mozgósítani akarjuk,akkor az üzleti, a társadalmi és az állami szektor erőit egyesíteni kell és ebben fontos szerepe van a helyi önkormányzatnak. Képesnek kell lennie arra, hogy az együttműködések és társulások különböző formáin keresztül bevonja az említett csoportokat a folyamatba, ezzelbztosítva a nagyobb fenntarthatóságot.
- Lobbizóés az általános megegyezést segítő fél. Az önkormányzat szócsőként is kell, hogy működjön, ami eljuttatja a közösség céljait és törekvéseit régiós, nemzeti és nemzetközi szintre.

6.2. A fenntartható fejlődés érvényesítésének lépései

A.) Partnerségi kapcsolatok kiépítése

Szervezeti struktúra kialakítása, a szolgáltatások nyújtói és felhasználói a közös tervezésről partnerségimegállapodásokat kötnek.

- Lehetséges partnerek azonosítása.
- A partnerkapcsolatok céljainak és feladatainak meghatározása.
- A tervezés területének meghatározása.
- A tervezésre létrejött partnerkapcsolatok hatáskörének körülírása.
- A partnerkapcsolat-tervezés szervezeti kereteinek létrehozása.

B.) Közösségközpontú problémaelemzés

1. *Közösségi prioritások kijelölése.*

A szolgáltatási igények és problémák felfedése és rangsorolása közösségi konzultációkon keresztül.

- Célközösségek” definiálása.
- Konzultáció módszerének kiválasztása.
- A közösségi ügyek felismerésének elősegítése.
- Az ügyek konkretizálásának elősegítése: a problémák pontos meghatározása.

- A közösségi prioritások kijelölésének elősegítése.
- A folyamat dokumentálása és értékelése.

2. Helyzetfelmérés, auditálás

A) kiemelt szolgáltatási igényekhez és problémákhoz kapcsolódó szolgáltató rendszerek felülvizsgálatának elvégzése.

- A felülvizsgálat(ok) hatáskörének meghatározása.
- A felülvizsgálandó szolgáltató rendszer jellemzőinek meghatározása.
- A szolgáltató rendszer térképének elkészítése.
- Az adatszükséglet és források azonosítása.
- Az adatfeldolgozás és elemzés normáinak megalkotása.
- Adatgyűjtés és feldolgozás.
- A szolgáltató rendszer állapotának felülvizsgálata és adatbázis létrehozása.
- A kapacitás és teljesítmény határainak, trendjeinek meghatározása az aktuális rendszerrevonatközön.
- Felülvizsgálati jelentés készítése.

C.) Stratégiai akciótervezés

Akciófeladatok és cselekvési lehetőségek meghatározása. Korlátok kijelölése a rendszerfeltételekkel szemben, amelyek további problémaelemzést és tervezést vonnak maguk után.

- A közösségi prioritások és rendszer-felülvizsgálat áttekintése.
- A fenntartható szolgáltató rendszer jövőképének megalkotása.
- Akciófeladatok meghatározása.
- Cselekvési lehetőségek felismerése.
- Rendszerfejlesztési és teljesítménybeli célok meghatározása.
- A célok elérésére létrehozott partnerkapcsolatok és programok meghatározása.
- Ösztönzés a jövőbeni elemzésre és tervezésre.
- Az akciótervről szóló jelentés elkészítése.

D.) Megvalósítás és monitoring

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A tervek végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről és a szolgáltatásokban, illetve a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és a források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti összhang megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

E.) Értékelés (audit) és visszacsatolás

Az előrehaladás és teljesítmény értékelése célközpontú mutatók (indikátorok) segítségével. Az szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről (visszacsatolás). A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről

7. IRODALOMJEGYZÉK

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia 2007.

Körösladány Város Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata 2010.

Körösladány Város Települési Esélyegyenlőségi Program 2009.

Körösladány Nagyközség Településfejlesztési koncepció 2005.